

PUVUSTUKSEN SUUNNITTELU JA VALMISTUKSEN OHJAUS

Jäänäytös Prinsessa Ruusunen

Svetlana Rakutova

Opinnäytetyö
Toukokuu 2011

Vaatetusalan koulutusohjelma
Kulttuuriala

Tekijä(t) RAKUTOVA, Svetlana	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 25.05.2011
	Sivumäärä 62	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ( ) saakka	Verkojulkaisulupa myönnetty (X)
Työn nimi PUVUSTUKSEN SUUNNITTELU JA VALMISTUKSEN OHJAUS Jäänäytös ”Prinsessa Ruusunen”		
Koulutusohjelma Vaatetusalan koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) PARTANEN, Kaisa		
Toimeksiantaja(t) Jyväskylän taitoluistelseura		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön aiheena oli puvustuksen suunnittelu ja valmistuksen ohjaus jäänäytökseen Prinsessa Ruusunen. Toimeksiantajana oli Jyväskylän taitoluistelseura, joka on järjestänyt vuosia jäänäytöksiä. Tavoitteena oli tuoda uusia näkökulmia puvustuksen suunnitteluun ja sen toteutukseen. Jäänäytökseen osallistuivat kaikki seuran luistelijat, ja näytöksen pukujen valmistajina toimivat luistelijoiden huoltajat. Tarkoituksena oli ohjata luistelijoiden huoltajia asujen valmistuksessa.</p> <p>Puvustuksen suunnitteluun kuuluivat kaikki jääsadun yksittäis- ja ryhmäroolit, lukuun ottamatta muodostelmaluistelun joukkueiden rooleja. Työ sisältää taustatietoa Prinsessa Ruusunen sadusta, keskiajasta, luisteluryhmistä ja niissä luistelevien lasten luistelutaidosta, värien näkyvyydestä ja vuorovaikutuksesta jäällä. Opinnäytetyö sisältää myös taustatietoon perustuvan oma luova suunnitteluosion. Pukujen valmistuksen ohjauksessa tuli ottaa huomioon huoltajien ompelu- ja askartelutaidot.</p> <p>Opinnäytetyön toteutettiin toimintatutkimuksena. Pukujen valmistuttua toteutettiin palautekysely. Kyselyn avulla haluttiin selvittää luistelijoiden huoltajien mielipiteitä puvustuksen toteutuksesta ja saada tietoa tulevia jäänäytöksiä varten. Suurin osa vastanneista oli tyytyväisiä puvustukseen ja sen valmistuksen ohjaukseen. Palautteiden avulla ei kuitenkaan pystytä kehittämään puvustusta vähäisten vastauksien määrän takia, mutta joitain asioita voidaan ottaa huomioon seuraavia näytöksiä suunniteltaessa.</p>		
Avainsanat (asiasanat) jäänäytös, puvustus, toimintatutkimus.		
Muut tiedot		

Author(s) RAKUTOVA, Svetlana	Type of publication Bachelor's Thesis	Date 25.05.2011
	Pages 62	Language Finnish
	Confidential ( ) Until	Permission for web publication (X)
Title DESIGNING COSTUMES AND INSTRUCTING HOW TO MAKE THEM Ice show Sleeping Beauty		
Degree Programme Degree Programme in Fashion and Clothing		
Tutor(s) PARTANEN, Kaisa		
Assigned by Skating club of Jyväskylä		
Abstract <p>The subject of the thesis was designing costumes and instructing how to make them for the ice show Sleeping Beauty. The commissioner of the thesis was Jyväskylä figure skating club, which has organized similar show for years. The aim was to bring new perspectives to designing costumes and in their implementation. The show was attended by all the club's skaters, and parents of the skaters made the costumes. The objective of the author was to instruct the parents in making the costumes.</p> <p>Costumes were designed for all individual and group roles of the fairy tale, excluding the synchronic skaters' team roles. The thesis includes background information about the Sleeping Beauty fairy tale, the middle ages, skating groups and children's skating skills, colors, visibility of the screenings and interaction on ice. The thesis also contains background information based on the author's own creative design component. The parents' sewing and handicraft skill had to be taken into account in instructing how to make the costumes.</p> <p>The thesis was carried out as action research. The opinion survey was conducted after the costumes had been completed. The author wished to find out the parents' views on the implementation of costumes and acquire information about the ice shows in the future. The majority of the respondents were satisfied with the costumes and with the way the instruction had taken place. Through feedback it is not possible to develop costumes, based on the feedback, due to a minor number of responses but, however, some matters can be taken into consideration when planning future shows.</p>		
Keywords ice show, costumes, action research.		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	3
1.1 Jyväskylän taitoluisteluseura	4
1.2 Jäänäytös.....	4
2 PUVUSTUKSEN SUUNNITTELUPROSESSIN VAIHEET	5
3 SUUNNITTELUPROSESSI	8
3.1 Satu Prinsessa Ruusunen	8
3.2 Keskiaika.....	9
3.3 Luisteluryhmät.....	11
3.4 Budjetti	12
3.5 Näytöksen värimaailma.....	13
4 ROOLIASUJEN SUUNNITTELU	18
4.1 Vesipisarat.....	19
4.2 Varikset	21
4.3 Torvensoittajat.....	22
4.4 Kylän väki	23
4.5 Prinssi.....	23
4.6 Juhlaväki.....	24
4.7 Paha haltijatar	24
4.8 Kolme haltijatarta	25
4.9 Perhoset.....	26
4.10 Ruusujen köynnökset	27
4.11 Lohikäärme.....	28
4.12 Kuningas.....	29

4.13 Kuningatar	29
4.14 Pikkuprinssi	30
4.15 Kukat ja mehiläiset	30
4.16 Prinsessa Ruusunen	31
4.17 Metsän eläimet.....	32
4.18 Hovin väki	33
4.19 Lepakot ja musta varis.....	34
5 TOIMINTATUTKIMUS JA SEN TOTEUTUS	34
6 TULOKSET.....	36
7 PUUVUSTUKSEN TOTEUTUKSEN ARVIOINTI.....	42
7.1 Palautekysely	42
7.2 Kyselyn tulokset.....	44
7.3 Luotettavuuden arviointi.....	46
8 POHDINTA	49
LÄHTEET	53
LITTEET	55
Liite 1. Roolijaot.....	55
Liite 2. Pukuluonnokset.....	57
Liite 3. Palautekyselyn lomake.	61
KUVIO 1. Johannes Ittenin väriympyrä (1961).....	18

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön toimeksiantajana oli Jyväskylän taitoluisteluseura. Seura oli järjestänyt joka vuosi jäänäytöksiä. Lokakuussa 2009 sain jäänäytös vastaavalta sähköpostiviestin, jossa haettiin aktiivisia toimijoita jäänäytökseen 2010. Ensimmäisessä palaverissa sain Jyväskylän taitoluisteluseuralta toimeksianton pukujen suunnitteluun tulevaan jäänäytökseen kaikille rooleille, lukuun ottamatta muodostelmaluistelun joukkueita. Jäänäytös 2010 oli seuralle tärkeä tapahtuma, sillä Jyväskylän taitoluisteluseura täytti tuolloin 30 vuotta. Jäänäytöksen aiheena oli satu Prinsessa Ruusunen. Jäänäytös vastaavana toimii seurassa luistelevien tyttöjen huoltaja Jaana Pulkkinen.

Ajatus opinnäytetyöaiheeseen lähti henkilökohtaisesta kiinnostuksestani taitoluistelua kohtaan. Aikaisemmin, opintojen yhteydessä tutustuin taitoluisteluun lajina, sen historiaan, naisen kauneuskäsitykseen taitoluisteluhistoriassa, pukeutumiseen ja lajin vaatimuksiin. Suunnittelu ja puvustaminen ovat vaatealan osa alueet, joita kohtaan tunnen myös henkilökohtaista mielenkiintoa.

Opinnäytetyön tavoitteena oli puvustuksen lisäksi kirjallinen raportti, jossa tulisi olemaan paljon hyödyllistä tietoa pukujen ja rooliasujen suunnittelusta ja näytöksen puvustuksesta myös tulevia näytöksiä varten. Raportin luovutan Jyväskylän taitoluisteluseuralle. Tarkoitus on, että raportti auttaa tulevaisuudessa seuraa seuraavien jäänäytöksiä valmisteluissa.

Opinnäytetyön omana tavoitteena oli perehtyä pukujen suunnitteluun ja näytöksen puvustukseen. Tavoitteena oli myös pysyä budjetissa ja suunnitella mahdollisimman helpot ja edulliset puvut, jotta luistelijoiden vanhemmat pystyisivät valmistamaan pukuja. Kiireellisen aikataulun vuoksi en pysty toteuttamaan pukuja, mutta joitakin yksittäisiä vaikeimpia pukuja ja pukukappaleita saan toteuttaa itse.

Tarkoitus oli piirtää pukuluonnoksia ja laatia kirjallinen ohjeistus jokaiselle puvulle. Pukusuunnitelmani ovat suunta antavia, ja ne kertovat, minkälaisia pukuja kannattaa valmistaa. Aikaisemmin taitoluisteluseurassa puvustuksesta ovat vastanneet luistelijoiden vanhemmat.

Luistelijoiden kuvausten käsiohjelmaa varten tulee olla valmiina helmikuun puolessa välissä. Käsikirjoitus valmistuu kuvauksen jälkeen, joten mahdollisuutta nähdä kaikkia pukuja ennen kuvausta ei ole. Mikäli puvuissa ilmenee puutteita tai käsikirjoituksen mukaan pitää rekvisiittaa täydentää, minun on hoidettava nämä asiat joko itse tai yhdessä luistelijoiden vanhempien kanssa.

Puvustuksen suunnittelun päätyttyä ja pukujen valmistuttua tein kyselyn. Kyselyssä tiedustellaan luistelijoiden vanhemmilta, tulisiko toimia valmiiden ohjeiden mukaan ja miten he haluaisivat puvustuksen toteutettavan. Kyselyn avulla pystyy kehittämään jäänäytöksen puvustukseen liittyvää toimintaa.

1.1 Jyväskylän taitoluisteluseura

Jyväskylän taitoluisteluseura on perustettu vuonna 1980. Seura tarjoaa ohjattuja luisteluryhmiä kaiken ikäisille lapsille sekä aikuisille. Seurassa luistelee yli 300 luistelijaa, joista noin 60 luistelija harrastaa muodostelmaluistelua. Seuran valmentajia on 12 henkilöä. Ryhmiä on 4 -vuotiaista aikuisiin asti. (Jyväskylän taitoluisteluseura 2010.)

Luisteluharrastuksen seurassa voi aloittaa jo luistelukoulussa, ja taitojen kehittyessä voi harrastusta jatkaa yksinluistelijana tai muodostelmassa. Jyväskylän taitoluisteluseura noudattaa yhteisiä reilun pelin Nuori Suomi – sääntöjä, ja seura on Nuori Suomi -sinettiseura. Jyväskylän taitoluisteluseuran päävalmentajana toimii Olga Baranova. (Jyväskylän taitoluisteluseura 2010.)

1.2 Jäänäytös

Taitoluistelu (2009) lehden mukaan *”Suomalaisten taitoluisteluseurojen kevätnäytökset ovat usein upeita speaktaakkeleja valtavine luistelijamäärineen, hienoine pukuineen ja upeine valaistuksineen”*. Jäänäytös kuuluu suomalaisten taitoluisteluseurojen hauskiin perinteisiin. Lähes jokainen taitoluisteluseura järjestää ison jäänäytöksen vähintään kerran vuodessa. Näytökseen osallistuvat kaikki seuran luistelijat. Jääshow järjestetään yleisimmin kauden päätteeksi keväällä, ja siinä luistelee parhaimmillaan satoja eri-ikäisiä taitoluistelijoita.

Seurat suosivat erityisesti lapsikatsojille tarkoitettuja jääsatuja. Jäänäytökset tarjoavat esiintymismahdollisuudet myös taitoluisteluharrastajille, jotka eivät halua kilpailla. (Show kruunaa kauden 2009, 16.)

Näytöksen järjestäminen on tärkein vuosittainen tulonhankintamuoto monelle suomalaiselle taitoluisteluseuralle. Näytöksen järjestelyt vaativat työtä pelkäämättömiä ja eri tavoin taitavia ihmisiä eri tehtäviin. Järjestelyssä luistelijoiden vanhemmilla on mahdollisuus tutustua myös seuran muihin aikuisiin sekä luistelijoihin. (Jääshow kruunaa kauden 2009, 17.) Jyväskylän taitoluisteluseura on järjestänyt vuosittain jäänäytöksiä. Luistelijat ja heidän vanhemmat osallistuvat jäänäytökseen järjestämiseen vapaaehtoistyönä. (Jyväskylän taitoluisteluseura ry 2010.)

2 PUVUSTUKSEN SUUNNITTELUPROSESSIN VAIHEET

Suunnittelutyö alkaa yhteisellä ennakkosuunnittelujaksolla. Työryhmään kuuluvat pukusuunnittelija, ohjaaja, lavastaja, valo- ja äänisuunnittelija sekä kooreografi. Ennakkosuunnittelu alkaa usein hyvissä ajoin ennen näytelmän harjoitusjaksoa, ja sen lähtökohtana ovat yleensä ohjaajan ajatukset ja visio näytelmän tekstistä. Ennakkosuunnittelujaksolla työryhmän jäsenet tapaavat sekä perehtyvät omiin, erillisiin tehtäviin. Näytelmän visuaalinen maailma syntyy ja kehittyy vuorovaikutuksesta. Sen avulla luodaan ja tulkitaan kyseinen taiteellinen kokonaisuus, jolla ei välttämättä ole mitään tekemistä arkitodellisuuden eikä historiallisten tosiasioiden kanssa. (Valinen 2010, 35.)

Ideoinnin ja suunnittelun keskeisiä välineitä ovat mielikuvat, kuvat, erilaiset kuvakollaasit ja luonnokset. Niiden avulla esityksen visuaalista suuntaa etsitään ja konkretisoidaan. Visuaalista suunnittelutyötä tehdään sekä ryhmässä että yksin. (Valinen 2010, 35.) Suunnitteluprosessin alkuvaiheessa pukusuunnittelija saattaa kerätä ideakuvamateriaalia. Sen avulla voidaan hahmottaa roolihenkilön ulkoista olemusta, tunnelmaa ja värimaailmaa sekä näytelmän kokonaisilmettä. Kuvamateriaali helpottaa konkretisoimaan visuaalisia ajatuk-

sia itselleen ja ohjaajalle. Kuvat ovat keskustelun ja yhteisen ideoinnin lähteitä. Pukusuunnittelija jäsentää omaa työnsä esimerkiksi purkamalla tekstin ns. kohtauslakanaksi. Kohtauslakanasta käyvät ilmi näytelmän kokonaisuus, henkilömäärä, roolihenkilöiden väliset tilanteet ja mahdolliset pukujen vaihdot. Mikäli näytelmä pohjautuu johonkin tietty aikakauteen, pukusuunnittelijan on perehdyttävä myös ajan puku-, tyyli- ja taidehistoriaan. Tältä pohjalta suunnittelija luo oma näkemyksensä näytelmätekstin kokonaisuuteen. Kun esityksen yhteinen päämäärä on löytynyt, visualistit perehtyvät henkilökohtaisen suunnittelutyöhön. (Valinen 2009, 35.)

Pukusuunnittelijan pukuluonnokset ovat keskustelujen pohjana ohjaajan ja lavastajan sekä näyttelijöiden kanssa tapahtuvassa yhteistyössä. Pukusuunnittelijan luonnoksista ilmenee roolihenkilön kokonaisuus. Niistä voi lukea myös roolihenkilön ulkoisen karaktäärin meikkejä ja kampauksia myöten. Pukuluonnokset toimivat pukuja toteuttavan ompelimon henkilökunnan työvälineenä. Useasti pukuluonnosten rinnalla pukusuunnittelija kuljettaa materiaalia ja värisuunnitelmaa. Puvut ja materiaalit tarvittaessa vanhennetaan, patinoidaan, värjätään tai painetaan. (Valinen 2010, 35.)

Gradovan ja Gutinan (1987) mukaan, pukuja suunniteltaessa pitää suhteuttaa omat käsitykset jostakin aikakaudesta silloisiin käsityksiin puvun muodoista, suhteiden sekä värien kauneudesta. Aikojen myötä on kehittynyt paljon erilaisia pukumuotoja. Niiden kaikki sattumanvaraisuus ja aikakauden esteettisten ihanteiden vastaiset ainekset ovat karsiutuneet pois. Tämän vuoksi historialliset puvut ovat rakenteellisesti selkeitä. Puvun kompositiota noudatetaan kokonaisuutena, ei kirjaimellisesti. Kompositio vaihtelee esityksen lavastusratkaisun, henkilön luonteen, näyttelijän ulkonäön sekä monen muun tekijän mukaan. Historiallista pukua voidaan käyttää myös puvustuksen perustana. Aikakauden tärkeimmät ja tunnusomaiset piirteet kuvastuvat puvuissa. Mitä enemmän puvuissa on yleistyksiä, sitä vähemmän niissä on liiallisuuksia. Tämä johdattaa siihen, että näytelmän taiteellisesta muodosta tulee mieleenpainuvampi ja täydellisempi. Näytelmän laji ja esityksen tyyli vaikuttavat puvustusratkaisuun. Satunäytelmät tarjoavat mahdollisuudet mielikuvituksellisiin

ratkaisuihin. Eri aikakaudet, tyylit ja hahmot punoutuvat yhteen. (Gradova & Gutina 1987, 6-7.)

Puvustuksen merkitys esityksissä

Esiintymispuku on ainoa materiaallinen jäännös, joka kokonaan jää jäljelle esityksestä. Puku on lähinnä näyttelijää. Puku ylittää aistikokemuksemme, vetoaa assosiaatioihimme, herättää mielikuvituksemme ja mielikuvamme henkiin konkreettisten värien, materiaalien ja muotojen kautta. Puku karakterisoi ulkoisesti näyttelijän roolia ja myös kasvattaa näyttelijän uskoa roolihenkilön toimintoihin. Puku voi olla avain myös katsojalle. (Nikula & Helavuori 1991, 5.)

Esiintymispuku antaa katsojille yksilöidyn kuvan näytelmän henkilöistä ja heidän ulkonäöstään. Puku kuvaa yksilöitä ja heidän psykologista omaleimaisuuttaan. Lavasteet, musiikki ja valaistus luovat näytelmän henkilöille yhteisen ympäristön, puku taas liittyy suoraan näyttelijään. Hyvin suunniteltu puku tulkitsee näyttämöhahmon sisäisiä ja ulkoisia ilmaisumuotoja. (Gradova & Gutina 1987, 6.)

Kaikki vaatekappaleet ja esineet, joilla on vähänkään tekemistä näytelmän kanssa, kuuluvat näytelmän puvustukseen. Puvustuksen tarkoituksena on tukea näyttelijän työtä ja samalla välittää yleisölle, minkälainen henkilö on kyseessä, roolihenkilön yhteiskunnallisen statuksen, ammatin, tapahtuma-ajan ja paikan. Myös vaatteiden värillä voi olla symbolinen merkitys rooliasuissa. Esimerkiksi, rooliasujen samanlaisuudella voidaan ilmoittaa, ketkä kuuluvat mihinkin ryhmään. Roolivaatteiden räikeys voi viestiä kapinallisesta suhtautumisesta johonkin asiaan. (Sinivuori & Sinivuori 2000, 195.) Puvun suunnittelussa ei ole tärkeää se, että puvuista tulee näyttäviä, vaan se, että suunnittelija tekee psykologisesti oikeita ratkaisuja. (Nikula & Helavuori 1991, 57.)

Suunnittelemisen, ompelemisen ja yhteistyötaitojen lisäksi puvustajalla tulee olla paljon luovia ja monenlaisia ideoita, miten kankaat, materiaalit ja puvut saa hankittua lähes kustannuksitta, tuotannon budjettia rasittamatta. Vaihtoehtoja voisivat olla esimerkiksi vanhojen pukujen entisöinti, kirpputorilöytöjen tekeminen ja sponsoreiden etsiminen. (Sinivuori & Sinivuori 2000, 196.) Pu-

vustajan työhön kuuluu myös rekvisiitan suunnitteleminen, hankkiminen ja valmistuttaminen tai valmistaminen, ellei tuotannossa ole rekvisitööriä (Nissinen 2010).

3 SUUNNITTELUPROSESSI

Seuran päävalmentaja Olga Baranova vastasi koreografiasta, musiikkista sekä rooleista ja roolien jaosta. Hänen visionsa ja ajatuksensa näytöstä kohtaan olivat tärkeitä. Päävalmentaja haluaisi näytöksestä näyttävän ja värikkään. Hänen mielestään pukujen hameiden piti olla leveitä ja päähineiden mahdollisimman pieniä, jotta lapset pystyisivät hyvin luistelemaan. Aikaisempina vuosina näytösten puvut ovat olleet lähes aina samat, joten uusia pukuja ja pukuratkaisuja toivottiin. (Baranova 2009.) Näin sain muutaman rooliasun suunniteltavaksi.

Tammikuun alussa pidettiin työryhmän palaveri, johon osallistuivat lisäksi päävalmentaja, näytösvastaava sekä lavastaja. Palaverin tarkoituksena oli vaihtaa ajatuksia näytöksestä ja esittää pukusuunnitelmia. Silloin sain kuulla myös suunnitelmia näytöksen lavastuksesta.

3.1 Satu Prinsessa Ruusunen

Sadusta Prinsessa Ruusunen on monenlaisia tulkintoja ja käännöksiä. Myös aika on vaikuttanut ja muokannut sadun sisältöä ja jotkut sadun versiot ovat lyhennetty tai muutettu. Esimerkiksi Grimmin saduissa on käytetty prinsessan asemesta nimitystä kuninkaantytär nimeltään Ruusunen. Ruusunen haltijattaret olivat tietäjänaiset, ja heitä oli kolmetoista henkilöä. Kun kuningaspariskunnalle syntyi tytär, sen kunniaksi valtakunnassa järjestettiin suuret juhlat. Juhlaan oli kutsuttu sukulaisia, ystäviä ja tuttavuuksia, sekä tietäjänaisia. Linnassa oli vain kaksitoista kultalautasta, joilta tietäjänaiesten kuului syödä, mutta yhtä heistä ei kutsuttu juhlaan. Kolmastoista tietäjänainen raivostui ja lausui kuninkaantytarelle hirveän loitsun. Kun lapsi täyttää viisitoista vuotta, saa hän haa-
van väärtinestä ja kuolee. Loitsua ei pystytty kumoamaan, mutta yksi tietäjä-

naisista oli helpottanut sitä. Tytön kuului vaipua satavuotiseen uneen, ja näin tapahtui. Myös koko kuningaskunta nukahti yhdessä Ruususen kanssa. Monet rohkeat prinssit yrittivät pelastaa Ruususta ilman onnistumista, kunnes eräänä päivänä sadan vuoden kuluttua eräs prinssi herätti prinsessan suudelmalla. He elivät onnellisina elämänsä loppuun saakka. (Grimm 1999, 5, 118–123.)

Charles Perraultin versiossa on seitsemän hyvää haltijatarta ja yksi ikivanha haltijatar. Sadussa haltia suuttui siitä, ettei häntä kutsuttu juhlaan eikä hänelle annettu lahjaa. Kirjailija on jatkanut Grimmin satua. Kun prinsessa heräsi satavuotiaasta unesta, meni hän naimisiin prinssin kanssa, ja heille syntyi kaksi lasta. Prinssistä tuli kuningas, ja koko perhe muutti hänen palatsiinsa. Nuoren kuninkaan äiti oli ihmissyöjä, ja hän vihasi Ruususta ja hänen lapsiaan. Kun nuori kuningas joutui lähtemään sotaan johtamaan taistelua, yritti hänen äitinsä teurastaa prinsessan ja lapset. Kuninkaan palattua sodasta odotettua aikaisemmin selvisivät hänelle äidin pahat teot. Vanha kuningatar pelästyi ja hyppäsi syvään kuoppaan, joka oli täynnä erilaisia myrkkymatelijoita. Näin paha äiti kuoli ja tarina sai onnellisen lopun. (Perrault 1976, 39–54.)

Walt Disney tuotti vuonna 1959 piirroselokuvan Prinsessa Ruusunen, jossa prinsessan Auroran syntymän jälkeen kolme hyvää haltijatarta antaa hänelle lahjoja. Ilkeä ja paha haltijatar kirosi lapsen. Hän ilmoitti, että prinsessa kuolee kuudentoista vuoden iässä pistäessään värttinän piikillä sormeeseen. Kolme haltijatarta kasvatti tyttöä omassa metsämökissä. Prinsessan täyttäessä kuusitoista paha haltijatar löysi Auroran ja houkutteli hänet värttinälle. Prinsessa pisti sormeensa ja nukahti. Hyvät haltijattaret nukuttivat koko kuningaskunnan ja auttoivat prinssiä. Prinssiä autettiin pakenemaan pahan haltijattaren linnasta, johon noita on hänet vanginnut. Lopussa prinssi herätti prinsessan suudelmalla ja voitti pahan haltijattaren.

3.2 Keskiäika

Keskiäika tarkoittaa ajanjaksoa noin 400–1500. Aikakausi menee osin päällekkäin renessanssin kanssa. Gotiikka on noin 1100-luvulla Pohjois-

Ranskassa syntyneen arkkitehtuurin-, maalaus- ja kuvanveistotaiteen nimitys aina 1500-luvulle saakka. (Hintsanen 2000.)

Keskiajan taidetta hallitsi goottilainen tyyli, joka tuli erityisen selkeästi esiin arkkitehtuurissa. Myös vaatteissa esiintyvät goottilaisen tyylille ominaiset peruspiirteet: dynaaminen pyrkimys ylöspäin, muodon tahallinen venyttäminen, monimutkaisuus ja koristeellisuus. Monikerroksisuus, kankaiden upeus, värien kirkkaus ja koriste-elementtien runsaus olivat ominaisia keskiajan puvuille. (Gradova & Gutina 1987, 49.) Puvut korostivat ihmisvartalon plastisuutta. Vaatturintaito ja kankaiden leikkaustaito kehittyivät. Pukujen muodot olivat entistä moninaisemmat ja värikkäimmät. Niissä toistuivat arkkitehtuuriset linjat. (Syromjatnikova 1989, 87.)

1400-luku tunnetaan mielettömistä päähineistään, moninaisista ja kummallisista hilkoista ja hennienistä. Niitä valmistettiin erilaisista materiaaleista, koristeltiin runsaasti ja maahan asti ulottuva huntu kiinnitettiin kultasoljella. Jalokivin koristellut turbaanit ja kultabrokadiset hiipat olivat myös suosittuja päähineitä. (Contini 1967, 91.) Monet päähineet toimivat tietyn säädyn tai ammatin tunnusmerkkinä. Hattujen muoto säädettiin erityissäännöksillä. Esimerkiksi myssy oli talonpoikien perinteinen päähine. (Skolnikov 1984, 40, 42.) Kampaukset olivat erilaisten valtaviin, eriskummallisten päähineiden peitossa. Nuorilla tytöillä saattoi olla pitkät hiukset, jotka laskeutuivat hartioille. Hiukset koristeltiin sepeleillä ja nauhoilla. (Syromjatnikova 1989, 88.)

Keskiajalla arvostettiin kirkkaita värejä ja kirkkaita väripigmenttejä. Ihmisen valmistamana luonnonvärit olivat harvoin kirkkaita. Tuontivärit olivat kirkkaita ja kalliita. Vain rikkailla oli varaa pukeutua huolellisesti värjättyihin vaatteisiin. Voimakkaat ja syvät värit viittasivat jumalallisiin voimiin. Niillä oli vahva uskonnollinen konteksti. Musta liitettiin pahaan ja tuntemattomaan. (Hintsanen 2000.)

3.3 Luisteluryhmät

Pukujen suunnittelussa on tärkeä ottaa huomioon luistelijoiden luistelutaso, jotta pystyy suunnittelemaan luisteluun tarkoituksenmukaisia pukuja. Pitää ottaa myös selvää, mitä liikkeitä lapset tekevät luistelussa ja mitä he osaavat. Tämä tieto vaikuttaa materiaalivalintaan ja koko asun suunnitteluun.

Pienimmät luistelijat käyvät Luistelukoulua, jossa opetellaan luistelun perusteita ja taitoluistelun alkeita. Luistelukouluun kuuluu kolme ryhmää: Helmet on tarkoitettu 3-4 vuotiaille, Korallit 4-5 vuotiaille ja Simpukat, jossa luistelevat vuonna 2001 tai sen jälkeen syntyneet lapset. (Jyväskylän taitoluisteluseura ry 2010.)

Kehitysryhmissä kehitetään perusluisteluntaitoja, harjoitellaan mm. kaariluistelu, sirklausta, erilaisia hyppyjä, piruetteja sekä ilmaisua. Kehitysryhmissä, luistelevat edellisen vuoden luistelukoululaiset. Rubiinit ryhmä on tarkoitettu 6-7 vuotiaille ja Safiirit 4-5 vuotiaille. (Mts. 2010.)

Kilpuri- ryhmä on tarkoitettu kehitysryhmässä luistelleille lapsille, jotka osaavat luistella jo hyvin. Kristalleissa luistelevat 5-7 vuotiaat ja Timanteissa 6-8 vuotiaat lapset. Kilpureiden jääharjoituksiin kuuluu perusluistelutaitoa kehittäviä harjoituksia. Myös peruspiruettien-, ykköshyppyjen-, erialaisia askel- ja liukuharjoitteita sisältyvät Kilpureiden harjoituksiin. (Mts. 2010.)

Kilpa C on ensimmäinen kilparyhmä, jossa opetellaan vaikeimpia yksinluistelulementtejä, kuten hypyt, piruetit, liu'ut, askeleet sekä harjoitellaan esiintymistaitoa. Ryhmä B harjoittelee jo kaksoishyppyjä. Jääharjoitukset sisältävät mm. vaikeampia piruetteja, vaativia yhdistelmätaitoja askelsarjoineen ja hypy-yhdistelmineen. Edustusryhmä ja Ryhmä A harjoittelevat jo vaikeimpia taitoluistelulementtejä. Harjoitukseen kuuluu kolmoishyppyjä ja vaativimpia piruettiyhdistelmiä. (Kuopion luisteluseura 2010.)

Kilpaileva harrastajaryhmä on Jäätaiturit. Harjoituksissa luistelijat kehittävät taitoluistelun perustaitoja. Kaksoishypyt kuuluvat myös harjoituksiin. Jääjoutsenet on harrastajaryhmä, jossa luistelua harrastetaan ilman kilpailullisia ta-

voitteita. Ryhmä on tarkoitettu luistelun perustaidot osaaville luisteliijoille. (Jyväskylän taitoluisteluseura ry 2010.)

3.4 Budjetti

Nissisen (2010) mielestä, pukusuunnittelutyöt voi aloittaa vasta kun suunnittelija saa näytelmän käsikirjoituksen itselleen luettavaksi. Tuolloin pukusuunnittelija perehtyy käsikirjoitukseen ja hahmottaa näytelmän kokonaisuuden. Pukusuunnittelija tekee myös tiivistä yhteistyötä muiden työryhmän jäsenien kanssa. Käsikirjoituksen ja ohjaajan mielipiteiden avulla pukusuunnittelija pystyy laskemaan esityksen näyttelijöiden ja heidän pukujen määrät. Näiden tietojen perusteella, suunnittelija laatii pukubudjetin. Pukubudjettiin lisätään 30 % budjettisummasta, jolloin saadaan koko näytelmän pukubudjetti. (Nissinen, 2010.)

On mahdotonta sanoa, kuka on sadun keksijä, Charles Perrault vai Grimmin veljekset, mutta nykyään tunnetuin versio on Disneyn piirroselokuva. Satu Prinsessa Ruusunen yleensä sijoitetaan keskiajalle, ja keskiajan elementit näkyvät myös Disney piirroselokuvassa: esimerkiksi arkkitehtuuri, pukeutuminen ja värimaailma. Rajallisen aikataulun ja budjetin vuoksi emme pystyisi toteuttamaan keskiaikaisia pukuja, mutta ripaus keskiaikaa saisi olla mukana. Aikakausi saisi näkyä esimerkiksi lavastuksessa ja puvustuksen värimaailmassa. Näin sadun visuaalinen ilmiö olisi lapsille ennestään mieluisa ja tuttu Disney versiosta.

Jyväskylän taitoluisteluseuralla on oma pukuvarasto, jossa on luistelupukuja, rooliasuja ja kankaita, joita on käytetty aikaisemmissa jäänäytöksissä. Kaikkia varastossa olevia pukuja ja kankaita saa käyttää, pukuja saa korjata ja muokata tulevaan jäänäytökseen. Tarkoituksena on käyttää niin paljon kun mahdollista varastossa olevia pukuja ja kankaita, jotta kustannukset jäisivät pienimmäksi.

Seuran yhteistyökumppanina toimii Pukuvuokraamo Satumaa, josta saa vuokrata rooliasuja. Pukujen kustannukset jakaantuvat niin, että osan jokaisesta

puvusta maksaa tai tarjoaa seura ja osan luistelijan vanhemmat. Pukubudjetti on 400 euroa. Pukubudjettiin kuuluu myös rekvisiitta ja valokuvaukseen taustakangas, jonka kustannukset aiheuttivat 54 euroa.

3.5 Näytöksen värimaailma

Väreillä on mm. psykologinen, fysiologinen, fysikaalinen, symbolinen, esteettinen, objektiivinen, subjektiivinen, turvallisuutta lisäävä, merkinantavuutta ja orientoitumista helpottava merkitys (Rihlama 1990, 46). Väri saattaa tuntua hyvinkin käsikosketeltavalta, kuitenkin se on vain silmä- ja aivokoneistomme yhteistoiminnan tuloksena syntynyt aistimus. Värin syntymisessä valolla on ratkaiseva osuus. (Rihlama 1990, 119).

Luodessa mitä tahansa visuaalista taidetta tulee muista, että kaikki ei näytä samanlaiselta kuin se todellisuudessa on. Silmän ja aivojen yhteistoiminta ei ole täysin erehtymätön määrättyissä olosuhteissa. Sopusuhtaisen teoksen luodessa on tehtävä se niin, että katsoja saa toivomuksemme mukainen vaikutelman. Näköaistimukset syntyvät silmien, aivojen ja hermosäikeiden yhteisvaikutelmana. Kun väri ja liike otetaan vaikutelmien syntymiskenttään, tapahtumasarjat muodostuvat yhä komplisoidummiksi. (Rihlama 1990, 56- 57.)

Värit

Pulkinen (2010) pohtii, että jäänäytös on lahja lapsille menneestä luistelukaudesta. Tarkoitus on että lapset pääsevät näyttämään omia luistelutaitoja yleisölle. Jäänäytös on luistelukauden kohokohta lapsille. (Pulkinen 2010). Koko jäänäytöksen toiminta on vapaaehtoistyötä, samaten kun lapset esiintyvät vapaaehtoisesti näytöksessä. Huomasin että luistelijat innoissa odottelevat tulevaa jäänäytöstä. Mielestäni, suunnittelussa on tärkeä ottaa huomioon lasten mieltymykset ja kiinnostuksen kohteet, jotta he viihtyisivät puvuissa ja heillä olisi mukava olo esiintyä niissä.

Lapset kaipaavat iloisia, puhtaita värejä. Pienemmät lapset pitävät erikokoisesti punaisesta väristä ja osin keltaisestakin. Iän lisääntyessä kaikki kirkkaat värit tulevat melko tasavertaisina mukaan. Nuoret suosivat kirkkaat ja lämpimät värit. Murrosiässä suurempi osa pojista antaa arvon oranssille, siniselle ja vihreälle, silloin kun osa tytöistä viettää vaaleanpunaista ruusukauttaan. Aikuistuuessaan kukin kulkee kohti persoonallisten tekijöidensä mukaisia väri mieltymyksiä. Väritystä harkittaessa on otettava huomioon käyttäjän ikärakenne ja sukupuoli, koska psykologiset tarpeet vaihtelevat näiden mukaan. (Rihloma 1990, 39, 48.)

Lämpimät värit synnyttävät meissä lämpimyden tunteen ja tuntuvat lähestyvän katsojaa. Lämpimät värit kiihdyttävät verenkiertoa ja tunne-elämää. (Rihloma 1990, 43.) Lämpimät värit tuntuvat peittävilta (Itten 1998, 41). Kylmät värit tuovat meille viileyden tunteen ja tuntuvat loittonevan katsojaa. Väriaistimukseemme vaikuttaa ratkaisevasti itse kohteen lisäksi valaistus. (Rihloma 1990, 43.) Kylmät värit vaikuttavat läpinäkyviltä ja kevyiltä (Itten 1998, 41). Eri valon lähteet muuntavat saman pinnan täysin erivärisiksi. Valaistusta ja väritystä on aina suunniteltava samanaikaisesti. (Rihloma 1990, 43.)

Materiaalit

Materiaalin pinta voi vaikuttaa värin näkyvyyteen. Samanvärisistä pinnoista saamamme vaikutelmat saattavat olla keskenään aivan erilaiset pinnan karkeusasteesta riippuen. Sileä ja kiiltävä pinta heijastaa valoa ja aiheuttaa häikäisyä. Himmeän, melko tasaisen pinnan jättämä vaikutelma on selväpiirteisen luotettava. Nykyaikaisissa kankaissa käytetään samanaikaisesti kiiltäviä ja himmeitä, läpinäkyviä ja läpinäkymättömiä materiaaleja. Niitä käytettäessä yhdistyvät monet ilmiöt. Hyvää tulosta ei voida tällöin saavuttaa laskelmallisesti vaan kokeellisesti. Valoilla ja väreillä voidaan saada uskomattoman paljon hyvää aikaan, jos niitä käytetään oikein. Väärin käytettyinä sen sijaan tulokset voivat olla jopa pelottavia. (Rihloma 1990, 46, 54.) Koska vastasin puvustuksen budjetista, päätin itse hakea tarvittavat materiaalit ja kankaat, jotta ne vastaisivat suunnitelmia toivotulla tavalla. Joskus aikataulun kiireellisyyden takia, luistelijoiden huoltajat joutuivat itse hakemaan materiaaleja. Niissä ta-

pauksissa neuvoin heitä, mistä materiaaleista ja kankaista kannattaa valmistaa pukuja.

Nissisen (2010) mukaan, erilaiset kankaat pitävät erilaista ääntä, esimerkiksi tahti kahisee voimakkaasti. Tähän materiaalien ominaisuuksiin pitää kiinnittää erityistä huomiota, samoin on tärkeä tehdä yhteistyötä näytöksen äänisuunnittelijan kanssa. (Nissinen 2010.) Näihin ominaisuuksiin en ole kiinnittänyt suunnittelussa huomiota, koska luistelijoiden ja katsojien etäisyys on niin suuri, että materiaalin ääni ei tule kuuluumaan katsojille. Myös musiikki peittää kaikki äänet. Ainoat äänet musiikin lisäksi jotka katsojat pystyisivät havaitsemaan, ovat luistinterien kosketukset jäänpintaan. Myös patinointiin en tule kiinnittämään suunnittelussa huomiota, koska tässä tapauksessa se on tarpeeton. Jääsadussa Prinsessa Ruusunen ei ole sellaista hahmoa, jonka pukua tarvitsisi patinoida.

Valaistus

Valon määrällä on merkitys syntyvälle vaikutelmalle. Vain riittävän voimakkaassa valaistuksessa voidaan nähdä värimaailman todellinen rikkaus. Niukassa valossa ei pystytä erottamaan tummia värisävyjä niiden aidommassa asussa. Valomäärän vähentämisellä on sama vaikutus näkökentässämme oleviin väreihin. Saman valon samasta kohteesta antamat värivaikutelmat voivat poiketa toisistaan. Tähän vaikuttaa suunta, josta esinettä tai pintaa katselemme, myös minkälainen valon kulkutie kulloinkin on ollut. Vain oikealla valaistuksella pystytään värityksestä saamaan irti suunniteltu kokonaisvaikutelma. (Rihlama 1990, 44.) Esimerkiksi punertava valaistus muuttaa kaikista tilan pinnoista saamaamme väriaistimusta. Se hävittää erityisesti sini- ja vihreäpi-toisten värien omaleimasuutta ja voi neutralisoida niitä täysin harmaaksi. (Rihlama 1990, 131.) Heikossa valossa punainen, keltainen ja oranssi vaikuttavat tummemmilta, kun taas sininen ja vihreä vaaleammilta (Itten 1998, 42).

Rihlama (1990) suosittelee kokeilemaan väritystä mahdollisimman lopullisissa valaistusolosuhteissa, koska valonlähde, myös sen laatu ja voimakkuus, vaikuttavat ratkaisevasti lopputulokseen. (Rihlama 1990, 110.) Jäänäytöksen valaistusratkaisuista ei ollut tietoa pukujen suunnittelun aikana. Jäänäytöksen

valaistus oli tilattu ulkopuoliselta yritykseltä ja heidän tarjoukset saimme vasta puvustuksen toteutuksen jälkeen. Tässä tapauksessa minulla ei ollut mahdollisuutta tehdä yhteistyötä kyseisen yrityksen kanssa. Yrityksellä ei ollut myöskään mahdollisuutta suunnitella valaistusta etukäteen. Syynä siihen oli se, että ryhmien kenraaliharjoitukset olivat sijoitettu eriaikoihin ja eri päiviin ja jokainen ryhmä harjoitteli ohjelmansa omalla ajalla. Valoista vastaavalla yrityksellä ei ollut tietoa näytöksen kulkusta, luistelijoiden koreografiasta ja musiikista, vaan valot piti soveltaa suoraan jäänäytöksessä.

Tästä johtuen päätin suunnitella puvustuksen yleiselle jääkaukalon kirkkaalle valolle, koska näytöksen loppuosassa kaikki jäänäytökseen osallistuvat luistelijat tulevat yleisöön eteen jälle ja joka on valaistu yleisvaloilla.

Tila

Tilaa suunniteltaessa on aina ajateltava, miltä etäisyydeltä kohdetta tullaan tarkkailemaan. Sekoittumisilmiön ansiosta kuvioitu pinta etäämmältä katsoessa voi näyttää kuviottomalta ja väriltään aiotusta vaikutelmasta erilaiselta. (Rihlama 1990, 10.) Pintojen rakenteella ja kuvioinneilla voidaan luoda positiivisia ja negatiivisia vaikutuksia. Pintarakenteiden vaikutus on yhteydessä valaistuksen suuntaukseen sekä sen aiheuttaman varjovaikutelmaan. Suuret, kulmikkaat ja voimakasväriset kuvioinnit ovat hyökkääviä vaikutukseltaan. Pienehköt, pyöreähköin viivakääntein ja vaalein pastellivärein laaditut kuvioinnit ovat luonneiltaan ystävällisiä ja viihdyttäviä. (Rihlama 1990, 9.) Nissinen (2010) suosittelee valokuvata jo kangaskaupassa kuviolliset kankaat eri etäisyydeltä. Näin saa paremman kuvan siitä, miltä kankaan kuvio tai printit tulevat näyttämään esityksessä. (Nissinen 2010.) Suunnittelun alusta asti päätin, että tässä näytöksessä käytetään mahdollisimman vähän kuviollisia materiaaleja. Luistelijat ovat yleensä pieniä ja hoikkia, ja heidän luisteluvauhti voi olla jopa useita kilometrejä tunnissa. Pieni kuvio ei erotu luistelijan päältä hyvin, vaan voi tuoda sekavan ja epämääräisen vaikutelman, myöskään isot kuviot eivät näyttäisi hyvältä pienten luistelijoiden päällä. Jos puvut vaativat koristelementtejä, esimerkiksi kukkia, rusetteja, lehtiä jne., niitä voi kiinnittää pukujen päälle sen sijaan että käytettäisi kuviollisia kankaita. Näin puvut saavat

kolmiulotteisen ja satumaisen vaikutelman kuin jos kuviot olisivat painettu kankaaseen.

Suunnittelussa otin huomioon jään ominaisuuksia. Jään pinta on valkoinen. Ittenin (1998) mukaan taustaväri on valkoinen, värien syvyysvaikutus muuttuu. Esimerkiksi violetti työntyy ulos valkoisesta pohjasta ja tulee lähemmäksi, kun taas keltainen vetäytyy taaksepäin. Syvyysvaikutelmalle taustaväri on yhtä tärkeä kuin sitä vasten esiintyvä väri. (Itten 1998, 77.) Jää ”syö” kaikki vaaleat värit ja niiden sävyt, sekä voi muuttaa värejä, esimerkiksi tummasininen voi näyttää mustalta, varsinkin kun jäänäytöksessä käytetään erilaisia värilisiä valoeffektejä. Jään vaalea pinta heijastaa paljon valoa, joten pastellivärit ja vaaleat sävyt haalistuvat jäällä. Jääkaukalo sijaitsee keskeltä jäähallia ja katsojat seuraavat näytöstä ylhäältä alaspäin, monien metrien päästä, luisteliija voi ”hukkua” jäällä mitänsanomattomassa puvussa isossa jäisessä ympäristössä. Voimakkaat värit erottuvat parhaiten ja kirkkaiden värien ansiosta saa satumaisen, ”animaatiomaisen” vaikutelman, joka on varmasti miellyttävää lapsillekin. Voimakkaat ja kirkkaat värit vievät huomion isolla ja kylmällä jäätillalla. Tästä ominaisuudesta johtuen päätin käyttää puvustuksen suunnittelussa vain kirkkaita ja voimakkaita värejä. Sadun rooleja jaoin värien perusteella, ”hyvikset” ovat kirkkaita ja värikkäitä ja ”pahikset” ovat pääosin tummia.

Rooliasujen suunnittelussa päätin käyttää Johannes Ittenin (1998) kaksitoistaosaista väriympyrää, joka toimii myös suunnittelun värikarttana.

KUVIO 1. Johannes Ittenin väriympyrä (1961).

Kuten kuviossa näkyy, kaksitoistaosainen väriympyrä sisältää päävärit, väli-
värit sekä ns. toisen asteen väli-
värit tai sivuvärit (keltaoranssi, punaoranssi,
sinivioletti, sinivihreä ja kellanvihreä). Kaikki väriympyrän värit kuuluvat sa-
maan väriluokkaan puhtaisiin väreihin. Nämä värit näkyvät parhaiten jäällä
eivätkä paljon muutu kirkkaan valon vaikutuksessa. Myös värikäs värimaailma
on lapselle hyvin mieleinen. Uskoisin että lapset pitäisivät siitä.

Ittenin (1998), mukaan puhtailla väreillä ja väli-
väreillä on alkuavaruuden alku-
peräinen valovoima. Samanaikaisesti niillä on aineellisen vahva juhlava todellisu-
uusvaikutus. Myös Keskiajan kuvitetuissa käsikirjoituksissa käytettiin vä-
risävyjen rinnastusta monin tavoin. (Itten 1998, 36.)

Neutraali harmaa on luonteeton, steriili ja mitätön väri. Sen viereen asetetut
värit vaikuttavat helposti, ja harmaan luonne ja elämää on riippuvainen sitä
ympäröivistä väreistä. (Itten 1998, 37.) Harmaa on eleetön ja mitäänsanoma-
ton jäällä. Se ei näytä mielenkiintoiselta eikä vetää puolensa huomiota jäällä.
Vain oikealla tavalla käytettynä harmaa voisi näyttää hyvältä. Myös jotkut rus-
keat sävyt, sekä murrettu ja taitettu värit väärin käytettynä käyttäytyvät jäällä
samanlaisesti kun harmaa. Päätin käyttää näytöksessä harmaan ja ruskean
sävyt mahdollisimman vähän ja murrettuja ja taitettuja värejä mahdollisimman
kirkkaina, mikäli niitä tulisi tarvetta käyttää.

4 ROOLIASUJEN SUUNNITTELU

Rooliasujen suunnittelussa otin huomioon seuran päävalmentajan toiveet. Li-
säksi perehdyin perusteellisesti satuun Prinsessa Ruusunen ja keskiaikaan,
sillä sadun tapahtumat sijoittuvat 1400-luvulle. Värimaailmalla, materiaaleilla
ja tilalla oli merkittävä vaikutus pukusuunnittelussa. Myös luistelijoiden luistelu-
taso ja ikä ovat vaikuttaneet pukusuunnitteluun. Esimerkiksi pienille luistelijoi-
lle riittää perushameen helma. Kokeneemmat ja isommat, noin 6-7 -vuotiaat
luistelijat, esimerkiksi Kilpuri-ryhmästä alkaen tarvitsisivat alushousuosan
hameen alle, kuten taitoluistelupuvuissakin on. Heidän liikkeensä ovat jo kehiti-
tyneempiä, taitavampia ja monipuolisempia kuin Luistelukoulu- tai Kehitys-

ryhmän lapsilla. Tähän tilanteeseen yritin etsiä muita pukuratkaisuja, kuten esimerkiksi korvaamalla hameita leggingseillä tai shortseilla.

Liitteessä 1 on jäänäytöksen roolijaot. Monista puvuista oli piirretty pukuluonnoksia (liite 2). Joitakin pukuja oli valmiina seuran pukuvaramastossa, tai niitä oli vuokrattu pukuvuokraamosta, joten niiden pukujen luonnoksia oli turha piirtää. Joistakin rooleista oli saatu tieto vasta vähän ennen infotilaisuutta tai edellisenä päivänä ennen pukuinfoa. Näiden pukujen luonnoksia ei ehditty piirtää, vaan kuvailin pukuja sanoin tai luonnostelin infotilaisuudessa lyijykynällä paperille.

4.1 Vesipisarat

Vesipisarat ovat iloisia pisaroita, jotka tuovat kevään merkkejä pitkään talven jälkeen. Usein keväällä vesisateen jälkeen muodostuu sateenkaaria ja lapset myös yleensä pitävät niistä. Vesi ja pisarat mielletään yleensä sinisiksi tai vaaleansinisiksi sekä hopean kiiltäviksi. Päätin yhdistää sateenkaarivärit ja vesipisarat pukuihin. Vesipisaroita esittävät seuran pienimmät lapset, ensimmäistä vuotta luistelevat luistelukoululaiset. Baranovan (2009) mukaan luistelukoululaiset saavat usein suurimmat aplodit jäänäytöksissä. Puku saa olla näyttävä ja lapsille mieluisa.

Luistelukoululaisia oli kolme ryhmää: Helmet, Korallit ja Simpukat. Vesipisaroiden pukuihin piti käyttää varastossa olevia valkoisia ja sinisiä hameita. Näin voitiin tinkiä pukukustannuksista. Valkoisia hameita oli enemmän, ja niitä käytti kaksi pienempää ryhmää Helmet ja Korallit. Siniset hameet oli tarkoitettu kolmannelle, Simpukan-ryhmälle. Pienet lapset tekevät omalle tasolleen vaativia liikkeitä ja liukuja, yksinkertaisia perusliikkeitä ja liukuja. Puku ei tarvitse erikoismateriaaleja, joten perustrikoopaidat ja sukkahousut käyvät hyvin näille ryhmille. Trikoo joustaa hyvin, ja lapset pääsevät liikkumaan estettä näissä vaatteissa. Asun pitää kuitenkin olla yksinkertainen ja turvallinen, eikä se saa estää liikkeitä, sillä lapset kaatuvat usein jäällä.

Valkoiset hameet tuovat haasteita pukusuunnitteluun värin takia. Valkoinen ei näy hyvin jäällä, sillä myös jää on valkoinen. Vesipisarat voisivat olla vaaleansiniset, mutta vaaleat värit myös haalistuvat jäällä. Näytöksen katsojien etäisyys jääkaukalosta voi olla monia metriä, joten kokonaisuus voisi jäädä liian vaaleaksi. Voimakas sininen näkyy hyvin ja on näyttävä. Päätin, että vesipisaroiden paidat ja sukkahousut saavat olla kirkkaan siniset. Väriltään ne sopisivat kolmannen ryhmän sinisiin hameisiin. Tuolloin väri tukisi vesipisaroiden kokonaisuutta, vaikka ryhmillä on erilaiset hameet päällä.

Kaikille luisteliijoille oli vaikea löytää samanlaiset siniset paidat ja sukkahousut, joten ryhmille, joilla oli valkoiset hameet, piti värjätä sukkahousut ja paidat siniseksi. Sinisten hameiden ryhmä, Simpukat, sai käyttää valkoisia sukkahousuja ja paitoja. Vaikka jokaisella luistelijalla olisi erilaiset paidat ja sukkahousut, se ei näy katsojille, sillä luisteliijoita on monta samaan aikaan jäällä ja etäisyys katsojaan on pitkä. Vesipisaran asua sai koristella ruseteilla, joulukoristeilla yms. ja siinä sai olla paljon kimalletta. En laatinut tarkkoja ohjeita puvun koristeluun, joten jokainen ryhmä sai itse päättää, millä tavalla koristelee pukua. Taitoluisteluseura on kustantanut värin vaatteiden värjäämiseen, yksi väripakkaus ryhmä kohti. Vaatteiden värjääminen tapahtuu niin, että jokaisessa luistelyryhmässä yksi vanhempi kerää koko ryhmän vaatteet ja värjää ne kerralla.

Simpukoilla oli valkoiset sukkahousut ja paidat, ja niihin piti kiinnittää sinisiä koristeita. Seuran varastosta löytyi valkoisia tyllikauluksia, jotka oli koristeltu runsaasti sinisillä ja kultaisilla paljeteilla. Näitä kauluksia saisi käyttää puvussa.

Luistelukoululaiset käyttävät luistelussa kypäriä, joten kypärä olisi hyvä peittää. Suunnittelin kypärän päälle sinisen tötterön, sellaisen joka peittäisi koko kypärän. Tötterön sai koristella runsaalla määrällä paljetteja ja hopeisilla joulunauhoilla. Tötterön kärkeen kiinnitettiin sateenkaaren värisiä nauhoja. Pienet lapset käyttävät luistelussaan käsineitä suojatakseen kätet kylmältä. Käsineet saivat olla kaikilla eri väriset. Näin käsineet tukivat myös sateenkaariteemaa.

4.2 Varikset

Varikset ovat lintuja, jotka lähtevät etsimään prinsessaa Pahan haltijattaren käskystä. Lintupukuja oli aikaisemmin toteutettu niin, että sulkia esittäviä kangaskappaleita oli kiinnitettynä hihoihin. Tämä oli helppo ja perinteinen tapa toteuttaa variksen pukuja, mutta päävalmentajan yhtenä toivomuksena oli löytää pukuihin erilaisia uusia ratkaisuja. Variksia esitti 14 tyttöluistelijaa Kilpa C-ryhmästä.

Varisasuun kuuluu pään läpi puettava viitta. Viitta on pyöreä/ovaali muotoon. Viitan halkaisija oli suunnilleen lapsen ranteesta ranteeseen -mitta, joten viitta ylettyi ylä- tai alalantioon saakka. Keskellä ympyrää on pääaukko. Viitta ommellaan ranteiden alapuolelle, jotta asu pysyisi hyvin lapsen päällä. Viitta päällä ei pysty tekemään hyvin vaikeita hyppyjä ja esimerkiksi istumapiruetteja. Kuitenkin viitta oli tarpeeksi lyhyt, jotta se ei estäisi liikkeitä. Viittaan ommellaan kangassuikaleista leikattuja linnunsulkia. Sulat piti ommella vain yhdestä kohdasta, jotta jäällä liikkuessa ne nousisivat ilmaan. Viitan piti olla musta ja sulkien harmaita, sinisiä ja ruskeita, jotta asu saisi kolmiulotteisen vaikutelman jäällä.

Variksen kaulaan kuului iso valkoinen huivi, joka solmitaan rusetille. Huivi pirstäisi lapsen kasvot, sillä variksia esittivät noin 7-9 -vuotiaat tytöt. Asuun kuului musta neliskulmainen hame, jossa keskellä on vyötäröaukko. Hame laitetaan päälle niin, että sen kulmat tulevat eteen, taakse ja sivuihin, jotta saataisiin pyrstön vaikutelma taakse. Variksien koivet ovat oranssiväriset, jottei variskokonaisuudesta tulisi liian tumma ja synkkä. Sukkahousut piti värjätä oranssiksi. Pukuun kuului musta päähine esimerkiksi pipo, johon ommellaan isot silmät valkoisesta ja mustasta kankaasta tai huovasta ja oranssivärinen nokka.

Seuran varastossa oli mustaa kangasta neljään viittaan ja muutama hameeseen sekä kaksi valmista mustaa hametta. Variksista piti tulla samanlaiset, joten päätin kaavoittaa ja leikata viitat, hameet ja sulat itse. Ostin 10 metriä mustaa taftia viittoihin sekä 2 metriä ruskeaa kangasta sulkiin. Leikkasin sulat ja hameet myös erilaisista tilkuista, joita jäi viittojen leikkuun jälkeen ja

paloista, jotka löytyivät seuran pukuvaramastosta. Oranssia väriä ostin tavaramastosta. Etsin väriä, jolla voi värjätä pesukoneessa, koska se on helpoin tapa värjätä vaatteita kotiloissa. Päähineen ja kaulahuivin luistelijoiden vanhemmat pystyivät tekemään itse. Laadin ohjeet viitan ja pipon valmistamiseen. Sukkahousujen värjääminen kuului myös luistelijoiden vanhempien vastuulle.

4.3 Torvensoittajat

Torvensoittajien tehtävä näytöksessä on ilmoittaa Auroran syntymästä kaikille. He tulivat esiin näytöksen alkuvaiheessa. Torvensoittajia esitti kuusi vanhinta luistelijaa Jääjoutsenien ryhmästä. Päävalmentaja oli toivonut heille kelta-siniset asuja, jossa olisi pienet puhvishortsit.

Päävalmentajan toivomuksesta suunnittelin torvensoittajille kelta-siniset asut: siniset puhvishortsit ja sinisen viitan, joka kiinnitetään vain toiselle olkapäälle (viitat molemmille olkapäille tulisivat vain ylhäisille) sekä sinisen baretin, johon kiinnitetään keltaisesta paperista tai pahvista leikattu sulka. Asuun kuuluivat keltaiset sukkahousut ja paita sekä keltaisesta pahvista tehty torvi, johon kiinnitettiin vihreä ja punainen nauha. Vihreä ja punainen väri symboloivat ruusua sekä rikkovat torvensoittajan kelta-sinisen kokonaisuuden ja tuovat asuun lisää värejä.

Paidan etukappaleeseen tulee röyhelö, ja se olisi tarkoitus kiinnittää pääntielle. Röyhelön valmistus ja ompelu olisi ollut ehkä liian haastava luistelijoiden vanhemmille, jotka eivät hallitse ompelutaitoa. Päätin itse luoda illuusion röyhelöstä. Röyhelön sijaan tuli neliskulmainen kangaspala, joka kiinnitetään yhdestä kohdasta paitaan. Paidan hihansuihin kiinnitettiin myös röyhelöt. Päätin kaavoittaa ja leikata asuun kuuluvat vaatekappaleet ja osat itse.

Kirkkaan sinistä ja keltaista kangasta löytyi seuran varastosta. Kaavoitin shortsit, joiden koko on 36. Shortsien kaava oli yksinkertainen ilman sivusaumoja, koska shortsien oli tarkoitus jäädä puhvimaisiksi. Shortsien lahkeensuihin ja vyötäröön piti ommella kuminauhaa. Baretin kaava oli yksinkertainen, kaksi ympyrää, joista toisessa on pääaukko. Kaikkien barettien koko oli

52. Tarvittaessa pääaukkoa voi isontaa tai pienentää ompelemalla siihen kuminauhan. Viitta oli leikattu puoliympyrästä. Hihansuun röyhelöt ja eturöyhelön leikkasin keltaisesta kankaasta.

Laadin luistelijoiden vanhemmille ohjeet pukujen valmistamiseen. Hain kaupasta keltaista pesukoneväriä paitojen ja sukkahousujen värjäämiseen. Paitojen ja sukkahousujen värjäys sekä puvun valmistus kuuluivat luistelijoiden vanhemmille.

4.4 Kylän väki

Kylän väki on tavallinen kansa, joka asuu onnellisesti kuninkaan valtakunnassa. He ovat käsityöläisiä, leipureita, ompelijoita, puutarhureita ym. Kylän väen roolit saivat pienimmät luistelijat Jääjoutsenet-ryhmästä, ja he esiintyivät jäänäytöksessä ensimmäisenä.

Kylän väelle päävalmentaja haluisi maanläheiset kirikkaat värit ja sävyt, sillä esimerkiksi pellavan värinen ei näy jäällä ollenkaan. Hän toivoi kylän väelle esiliinat ja päähineiksi myssyt. Kylän väki sai olla erilaisissa asuissa, mutta väriskaala on kaikilla sama, maanläheiset ja luonnonkirikkaat värit: ruskea, oliivinvihreä, terrakotta ym. Lapset saivat käyttää omia vaatteitaan, esiliinoja, liivejä ja housuja näytöksessä. Myssyt tai huivit luistelijoiden vanhemmat valmistivat itse. Pään sai laittaa vaikka suihkumyssyn, jos päähineiden valmistaminen tuntuisi liian hankalalta. Puvuista ei syntynyt kustannuksia seuralle.

4.5 Prinssi

Prinssi on Auroran sulhanen, joka herättää prinsessan pitkästä unesta. Prinssi tapaa Auroran ensimmäistä kertaa metsässä, jossa tyttö asuu haltijattarien kanssa. Kun prinsessa vaipuu syvään uneen, prinssi yrittää pelastaa hänet ja taistelee monia vaaroja vastaan: lohikäärmettä, ruusujen köynnöksiä, lepakoita ja Pahan haltijattaren vaaroja vastaan. Prinssiä esittää nuori miesluistelija.

Prinssin asu on punainen, valkoinen ja musta. Pääväri on punainen. Punainen liitettiin keski-ajalla kuninkaallisiin, lojaaliuteen, luomisvoimaan ja palaavaan rakkauteen (Hintsanen 2000). Prinssille asukokonaisuus löytyi seuran varastosta: valkoinen röyhelöpaita, punainen viitta, punaiset saappaat (luistinpäälliset) sekä kultainen vyö. Punainen viitta oli koristeltu kultaisilla paljetinauhoilla. Mustat housut olivat luistelijalla ennestään. Prinssillä on kaksi päähinettä näytöksessä: hattu on näytöksen alussa ja kruunu loppuosassa. Seuran varastossa löytyi tummasininen huopalierihattu. Muotoilin hatun aikakauteen ja roolin sopivaksi. Kruunun, miekan ja kilven luistelija osti itse.

4.6 Juhlaväki

Juhlaväki on kuningaspariskunnan vieraita, jotka tulevat iloitsemaan ja onnittelemaan kuningasperhettä prinsessan syntymästä. He ovat kuninkaallisia tai korkeassa arvoasemassa olevia juhlavieraita muista valtakunnista. Juhlaväkeä esittävät harrastajakilpaileva ryhmä Jäätaiturit.

Seuran päävalmentaja esitti toivomuksen, että juhlaväellä olisi pitkiä leveitä hameita ja kruunuja, tiaaroja tai diadeemejä päässä. Harrastajakilpailevan ryhmän luisteliijoilla on itsellään kilpapukuja, jotka ovat yleensä kauniita ja kimaltelevia ja niitä voi käyttää näytöksessä. Luistelupuvut ovat yleensä lyhyitä, joten niitä pitää täydentää pidemmällä ja leveämmällä hameella. Seuran varastosta löytyi monenlaisia pukuja, hameenhelmoja, tyllihameita ja alushameita. Niitä sai lainata, muokata tai käyttää sellaisenaan. Luistelijoiden vanhemmat valmistavat hameita itse, jos haluavat, ja ostavat kruunuja.

4.7 Paha haltijatar

Paha haltijatar on noita, jonka loitsun takia prinsessa vaipuu syvään uneen. Hänen apunaan on musta varis sekä joukko muita variksia. Hän taistelee prinssiä ja metsän eläimiä vastaan, hän lähettää myös lohikäärmeen taisteluun. Pahan haltijatarta esittää Kilpa A-ryhmän luistelija.

Paha haltijattaren värit olivat musta ja violetti. Musta on pahan ja surun väri. Yksistään musta olisi synkkä, joten päätin piristää asua violetilla. Violettia ei ollut muilla rooleilla, joten se erottuisi isostakin joukosta. Pahalle haltijattarelle musta mekko löytyi seuran varastosta. Mekon hameeseen ja hihoihin oli kiinnitetty mustia ja valkoisia kangaspaloja ja suikaleita. Päätin lisätä pukuun violetin värisiä suikaleita. Violetin värisiä kangaspaloja ja kangasta löytyi varastosta, sekä violetin värisiä sukkia. Luistelussa ja erilaisissa piruetissa kangas-suikaleet nousevat ylös, mikä antaa räväkkään vaikutelman pahalle haltijattarelle. Violetin värisiä sukkahousuja laitetaan vain yhteen jalkaan, toiseen on tarkoitus pukea mustat verkkosukkahousut, jotka luistelija hankki itse.

Päävalmentaja halusi että pahalla haltijattarella olisi korkea kaulus ja korkea päähine. Korkean kauluksen voi valmistaa tyllistä, ja viitan sijaan kaulukseen ommellaan violetin värisiä suikaleita. Korkean päähine oli tarkoitus valmistaa mustasta lycrasta, jota löytyi varastosta. Pahalle haltijattarelle kuuluu iso hopeinen loitsusauva, joka löytyi seuran varastosta. Sauvan tuli olla näyttävä, joten siihen kiinnitettiin patterilla toimiva jouluvalo.

4.8 Kolme haltijatarta

Kolme haltijatarta ovat prinsessan kummeja. He kasvattavat Aurora pienessä mökissään metsässä ja suojelevat häntä Pahan haltijattaren loitsuilta. Kun prinsessa nukahtaa, auttavat haltijattaret prinssiä taistelemaan pahuutta vastaan. Kolmea haltijatarta esittivät kolme luistelija kilpa A-ryhmästä.

Eniten suunnitteluongelmia koin kyseisten roolien kanssa. Päävalmentaja ei halunnut rooleista Disney-sadun näköisiä, joten väriratkaisujen piti olla erilaiset kuin Disney-sadussa. Päävalmentaja toivoi haltijattarille leveät hameet rusetteineen ja päähineet. Asujen piti olla kuitenkin yksinkertaiset, eikä niissä saisi olla kimalletta lainkaan. Oli vaikea miettiä, millaisia nämä roolit olisivat ja mitä niillä rooleilla haetaan, koska musiikki, koreografia ja käsikirjoitus eivät olleet silloin vielä valmiina.

Tein kaksi eri suunnitelmaa. Ensimmäisessä suunnitelmassa kolme haltijattarta olisi olentoja, vauhdikkaita ja yhtä räväköitä kuin paha haltijatar. Heidän puvut olisivat monivärisiä, jokaisella oma värimaailma: kelta- oranssi- punainen, vaaleavihreä-vihreä-tummanvihreä ja vaaleapunaisen-pinkki-violetti. Hameen kaavana olisi erikokoisia neliöitä, jossa keskellä ja/tai sivuissa on vyötäröaukko. Hameita pitää olla monta, jokaisen värinen päällekkäin. Hiuksiin kiinnitettäisiin kangas suikaleita. Toisen suunnitelman mukaan, haltijattaret olisivat rauhallisia, kultaisia ja kimaltelevia. Heillä olisi leveät tyllihameet, kevyt viitta selässä ja tötterömäinen lierihattuja päässä.

Jäänäytöspalaverissa suunnitelmani torjuttiin. Jäänäytösvastaava oli toivonut kolmesta haltijattaresta mahdollisimman lähellä Disney-satua olevia, sillä lapset eivät tunne muita Prinsessa Ruusunen sadun vaihtoehtoja kun Disney-satu. Haltijattarien värien pitää olla punainen, vihreä ja sininen.

Tytöt, jotka esittävät kolmea haltijattarta luistelevat kilpailevassa ryhmässä Kilpa A ja heidän luistelutaso on korkea, joten puvuilta vaaditaan kaikki ne ominaisuudet, mitkä luistelupuvuiltaakin. Seuran varastosta löytyi kolme lycrasta valmistettua luistelupukua: punainen, sininen ja vihreä. Näiden pukujen päälle piti rakentaa roolin pukuja. Mekkoon valmistettiin sopivan leveä helma, esimerkiksi tyllistä. Selän taakse kiinnitettiin viitta. Viittaa valmistettiin kevyestä ja ohuesta kankaasta. Pähän valmistettiin kartongista tai paksusta paperista lierihattu. Lierin yläpuolella kiinnitettiin kangasnauhat, jotka solmittiin rusetille leuan alla.

Kolmella haltijattarella pitää olla taikasauvat. Tarkoitus oli, että sauvat olisivat kullanväriset, sillä Paha haltijattarella oli iso hopea värinen loitsusauva. Sauvat sai valmistaa esimerkiksi joulukuusen tähdistä, sillä tähti on tarpeeksi iso ja näkyy jäällä yleisölle hyvin. Tähti piti kiinnittää taikasauvan kärkeen.

4.9 Perhoset

Perhoset tulevat kevään mukaan satuun. He ovat iloisia ja värikkäitä. Perhosia esittävät Kilpurit: Kristallit ja Timantit. Huomasin, että kaikilla Kilpuri-ryhmä

lapsilla on jo omat harjoitusluistelupuvut, joita sai käyttää näytöksessä. Harjoituspuvut ovat luisteluun tarkoitettuja pukuja ja ne on valmistettu hyvin joustavasta materiaalista, yleensä joustosametista. Väritään puvut ovat yleensä kirkkaat, mutta puvuista puuttuu koristelu.

Pukuja, sukkahousuja ja luistinsuojia sai koristella runsaasti, sillä se tuo näyttävyyttä perhosasuihin. Selän taakse kuuluivat siivet ja päähän pipo, johon kiinnitetään tuntosarvet. Pipo ja tuntosarvet saavat olla tummia: mustia, ruskeita tai tummasinisiä, tai luistelupukuihin sopivan värisiä. Perhosten siivet saivat olla oikein isoja, mutta ne eivät saaneet häiritä luistelua. Siivet sai valmistaa esimerkiksi rautalangasta ja tyllistä, mutta niitä sai ostaa myös valmiina kaupasta. Siivet sai koristella paljeteilla, pienillä kukilla ja kiiltävillä joulukoristeilla.

4.10 Ruusujen köynnökset

Ruusujen köynnökset suojelevat linnaa prinsessan nukkuessa, sekä ne estävät prinssin pääsyä linnaan. Ruusujen köynnöksiä esitti Kilpa B-ryhmä. Baranovan O. toiveiden mukaan, ruusujen köynnöksien asu piti olla vihreä. Asuun piti kiinnittää punaisia ruusuja ja mustia piikkejä. Ruusujen köynnöksillä piti olla korkea päähine ja sitä sai valmistaa esimerkiksi rautalangasta.

Kilpa B-ryhmässä luistelee monta tyttöä, joten kaikille ei löydy samanlaisia asuja seuran pukuvalikoimasta. Paras ratkaisu tähän oli värjätä paidat ja sukkahousut vihreiksi. Tämän jälkeen pukuja sai koristeella punaisilla ruusuilla, vihreällä lehdellä ja mustilla piikeillä. Ruusut, piikit ja lehdet sai askarella kankaasta, huovasta tai tyllistä. Asuun kuului myös puna-vihreä hame. Hameen sai valmistaa tyllistä ja hameen helmaan kiinnittää rautalankaa, jotta hameen voisi nostaa, rypyttää ja vääntää erilaisiin muotoihin. Hameen kaavana on neliö, jossa keskellä on vyötäröaukko. Päällimmäinen hame tuli olla vihreä ja alimmainen punainen. Köynnöspäähine sai valmistaa rautalangasta ja sen runko piti olla vihreä ja siihen kiinnitetään punaisia ruusuja ja vihreitä lehtiä.

Tietoa tästä roolista ja päävalmentajan näkemyksiä asuista sain päivää ennen infotilaisuutta yksinluistelun yhdyshenkilöille. Sen vuoksi en aikataulullisesti ehtinyt hakemaan tarvittavia materiaaleja ja väriainetta, joten nämä tehtävät jäivät luistelijoiden vanhemmille hoidettavaksi. Vanhemmat tekivät puvut yhdessä omassa ryhmässä jäähallissa lasten harjoitusten aikana. Heidän pyynnöstä kävin katsomassa pukuja ja sain tietää, että joitakin asioita puvuissa he eivät pystyneet toteuttamaan. Vanhempien mielestä rautalanka hameen helmaan oli liian vaikea toteuttaa eikä heillä olisi riittänyt siihen aikaa. Neuvoin että kaikki vaikeat ja monimutkaiset kohdat voi jättää pois. Luistelijoiden vanhemmat eivät värjänneet sukkahousuja ja paitoja vihreäksi vaan päättivät ostaa lapsilleen samanlaiset vihreät paidat ja leggingsit. Eurokankaasta oli loppunut kaikki tyllikankaat, joten he eivät pystyneet toteuttamaan tyllihameita ja ompelivat hameita organzasta.

4.11 Lohikäärme

Lohikäärme taistelee prinssiä vastaan Pahan haltijattaren käskystä. Lohikäärmettä esitti Kilpa A-ryhmän tyttö. Jo alusta alkaen palaverissa päätettiin, että lohikäärmeen puku vuokrataan pukuvuokraamosta, sillä puvun toteutus olisi hankala luistelijan vanhemmille ja veisi suuri osaa pukubudjetista, jos puku teetetään jossakin muualla. Lohikäärmeen puku oli krokotiili puku, jota oli valmistettu Satumaa pukuvuokraamossa viimevuoden näytöstä varten.

Kävin pukuvuokraamossa tutustumassa pukuun. Krokotiili pukuun piti lisätä punaiset siivet, jotta se näyttäisi lohikäärmeeltä. Pukuvuokraamosta puvun lisäksi sai valita kaikenlaista pukuun tarvittavaa rekvisiittia samaan vuokrahintaan, mutta sieltä ei löytynyt sopivia siipiä. Puhallettavat punaiset siivet tilattiin Seinäjokelaisesta naamiasasuliikkeestä, koska Jyväskylän askartelu-, lelu- ja naamiasasu liikkeissä ei ollut sopivaa siipeä. Lohikäärmeen päähän kiinnitettiin punaisia, kiiltäviä, foliosta valmistettuja tupsuja valokuvauksen ajaksi.

4.12 Kuningas

Kuningas on kuningattaren puoliso sekä prinsessa Ruususen isä. Kuningasta ja kuningatarta esittivät kaksi edustusryhmän luistelijaa. Luistelijat ovat taitavia urheilijoita ja heidän luistelutaso on hyvin korkea. He hallitsevat kaikki ne elementit, liikkeet, piruetit ja hyyt, mitä ammattiuurheilijoilta vaaditaan. Vaivattomaan luisteluun he tarvitsisivat hyvin joustavia luisteluun tarkoitettuja pukuja. Kuitenkin, pukubudjetti oli hyvin rajallinen ja aikataulu oli liian tiukka, joten pukuja ei pystyisi toteuttamaan alusta asti. Päävalmentaja arvioi, että koreografi-aa suunnitellaan varmaan päälle: ei liian vaativia ja vaikeita liikkeitä. Päätin etsimään kuninkaalle ja kuningattarelle puvut pukuvuokraamosta.

Kuningaspuku löytyi pukuvuokraamosta: valkoinen paita, viinipunainen liivi, siniset samettipolvihousut, sininen samettitakki sekä kruunu. Ilmoitin luistelijalle puvusta ja hän kävi pukuvuokraamossa sovittamassa puvun. Polvihousut eivät sopineet luistelijalle, sillä ne olivat kooltaan liian pienet. Luistelija ilmoitti että hänellä on omasta takaa tummansiniset harjoitushousut. Sovimme että hän voi pitää ne näytöksessä. Muuten puku oli sopiva, mutta pitkä takki ja kruunu ovat tuottaneet luisteluongelmia, sillä hän ei olisi pystynyt tekemään hyppyjä takissa ja kruunu päässä. Kerroin tästä asiasta päävalmentajalle ja hän suunnitteli koreografian niin, että takki ja kruunu kuningas ottaa kesken luistelukohtausta pois. Myös kuningatar ottaa kruunua päästä pois.

4.13 Kuningatar

Puku kuningattarelle löytyi pukuvuokraamosta, ja se oli kuningaspuvun kanssa samaa värimaailmaa: sininen ja kulta. Pukuna oli pitkä mekko, jonka voisi näytösajaksi lyhentää nostamalla helmaa. Otin yhteyttä kuningatarta esittävään luistelijaan ja pyysin hänet käydä vuokraamossa sovittamassa pukua. Luistelija ei päässyt sovittamaan pukua ja ensimmäistä kertaa hän näki sen valokuvauksen päivänä, jolloin näytösvastaava toi pukuja vuokraamosta jäähallille. Luistelija ei suostunut pitää kyseistä pukua, sillä hän ei olisi pystynyt liikkumaan puku päällä hyvin eikä puvun ulkonäkö miellyttänyt häntä.

Seuran pukuvarastossa oli kultainen, pitkä juhlapuku, jota saimme lainaksi. Puku oli neliosainen: satiini korsetti, pitkä ja leveä organza hame, krinoliini sekä huivi. Pukua sai käyttää näytöksessä varovasti ja sitä sai muokata niin, ettei puku vahingoitu. Päätin jo alussa, ettei me käytetä kyseistä pukua näytöksessä, koska se oli liian isoa kokoa pienelle hoikalle luistelijalle, eikä pukua pysty muokkaamaan vahingoittamatta sitä. Puimme tätä pukua kuningatarta esittävälle luistelijalle päälle valokuvausta varten. Sovimme sitten niin, että luistelijä valmistaa, ostaa tai teettää itse itselleen puvun näytökseen, sillä minun suunnittelutyö oli silloin jo päättynyt.

4.14 Pikkuprinssi

Pikkuprinssi on lapsi, joka asuu kuninkaan linnassa. Näytöksessä oman soolon aikana hän ”leikkii” miekalla ja keppihevoseella. Pikkuprinssiä esitti Kilpa A-ryhmän poika. Asu pikkuprinssiä esittävälle luistelijalle löytyi seuran varastosta: jakku, shortsit ja päähine. Kokonaisuus oli viinipunainen ja koristeltu runsaasti kultaisilla nauhoilla ja napeilla. Valkoiset sukkahousut tai leggingsit sekä miekka, joka luistelijan oli ostettava itse. Keppihevosen saimme lainaksi jäänäytösvastaavalta. Asu oli ihan sopiva luistelijalle, mutta pieniä ratkennaita yksityiskohtia piti korjata. Luistelijan äiti korjasi puvun itse.

Luistelijä ei halunnut pitää päässä asuun kuuluvaa päähinettä, joten sovimme että hän voi pitää kruunua. Mikäli päähine tai kruunu tuottaa luisteluongelmia, niitä ei tarvitse käyttää. Tarkoitus oli, että ainakin valokuvaukseen pitää laittaa päähine tai kruunu. Luistelijalla oli mustat luistimet, jotka täydensivät asukokonaisuutta.

4.15 Kukat ja mehiläiset

Jäänäytösvastaava on toivonut kukkapuvuiksi samat puvut kuin aikaisempina vuosina, sillä seuran varastossa oli monta kukallista ja kirjavaa hameenhelmaa. Kukkia esittivät kehitysryhmien luistelijat: Rubiinit ja Safiirit.

Päätin että kukkapuvut saivat olla samanlaisia kuten aikaisemmin: värikäs paita ja sukkahousut, hame, sekä kukkakoristeita hiuksiin ja kaulalle. Kustannuksia näistä puvuista ei syntynyt seuralle, sillä lapset saivat käyttää omia paitoja, sukkahousuja ja kukkakoristeita näytöksessä.

Jokaisessa kehitysryhmässä luistelee kaksi poikaa, jotka eivät kuitenkaan halunneet esittää kukkia. Seuran pukuvarastossa oli mehiläispukuja, joten pojat saivat esittää mehiläisiä. Mehiläiset sopisivat hyvin kukkien keskelle. Mehiläispukuun kuului raidallinen toppi, johon oli kiinnitetty siivet sekä hiuspanta, jossa oli myös tuntosarvet. Mustat housut ja poolo tai muu musta paita kuului asuun. Lasten vanhemmat ostivat niitä itse lapsilleen. Puvun hiuspannat ja tuntosarvet olivat heikkoja eivätkä pysyi lapsen päässä, sovimme niin että lapsen vanhemmat askartelevat tuntosarvet itse ja kiinnittävät mustan tai keltaisen pipon päälle.

4.16 Prinsessa Ruusunen

Prinsessa Ruusunen on sadun päähenkilö ja näytöksen ”silmätikku”. Hänestä piti tulla kaunis ja näyttävä. Ruususta esitti Kilpa A-ryhmän luistelijä. Prinsessa Ruusulle piti olla kaksi pukua näytöksessä: yksinkertaisempi ”maalaispuku” näytöksen alussa, jolloin hän asuu kolmen kummitädin kanssa mökillä, ja juhlapuku näytöksen toisessa osassa. Ensimmäiseen pukuun kuului puhvihainen paita, liivi ja punainen hame. Punaisen hameen suunnittelin prinssin asun värien mukaan. Metsäkohtauksessa, jossa prinssi tapaa prinsessan, näyttäisivät he yhteen sopivilta värien ansiosta. Luistelijalla oli ennestään sininen henkselihame, jota hän haluaisi käyttää näytöksen alussa. Paidassa hänellä oli paljon erilaisia kirjailuja etukappaleessa.

Kiireisen aikataulun vuoksi päätin yksinkertaistaa juhlapuvun valmistusta. Tarkoituksena oli valmistaa vain hame ja yläosana käyttää trikootoppi, jota sai koristella runsaasti paljeteilla. Tilasin Eurokankaalta 10 metriä pinkkiväristä tylliä. Alushame tyllihameeseen oli jo valmiina varastossa. Tyllin oli määrä saapua kangaskauppaan parin päivän päästä, mutta tilaus ei tullut ajoissa ja se siirrettiin seuraavaan viikon. Meidän aikataulu ei olisi kestänyt näin pitkää

odotusta. Pukuvuokraamosta löytyy kaksi pukuvaihtoehtoa, mutta ne eivät sopineet luistelijalle. ”Tanssina” liikkeestä saatiin lahjoituksena kuusi metriä vaaleapunaista organzaa. Päätin valmistaa hameen ja alushameen päänäyttelijälle itse. Suunnittelin runsaan ”kermakakun” mallinen hameen niin kun satuprinsessalla pitääkin olla. Satiinia vuorihameeseen ostin Eurokankaasta. Alushameeseen käytin omat tarpeettomaksi jääneet tyllipalat. Pinkkivärinen toppi oli luistelijalla itsellään. Luisteli koristeli toppia minun ohjeiden mukaan: kukilla ja kiinnitti toppiin palaa organza kangasta hartiahuiviksi. Näytökseen luistelijan äiti ompeli näyttävämmän satiiniyläosan, jota hän koristeli kimaltelevilla strasseilla.

Prinsessaa esittävää luisteli oli ruskeahiuksinen. Mielestäni prinsessa sai olla ruskeahiuksinen. Myöhemmin sain tietää, että käsikirjoituksessa tulee olemaan maininta kultaisista hiuksista. Lainasin luistelijalle omaa vaaleahiuksista peruukkia. Luisteli kokeili peruukkia jääharjoituksissa, mutta hän ei pystynyt kovin hyvin luistelemaan peruukissa. Näytökseen hän laitto hiuksiin runsaasti kiiltolakkaa ja kimalletta.

4.17 Metsän eläimet

Metsän eläiminä olivat kaksi oravaa ja kauris. Eläimiä olivat prinsessan ja prinssin ystäviä, ja he auttavat prinssiä taistelemaan Pahahaltijarta vastaan. Metsäeläimiä esittivät kolme tyttöä Kilpa A-ryhmästä.

Metsän eläimistä piti tulla värikkäitä, sillä he ovat hyviä eläimiä. Oravapukuihin löytyi seuran pukuvuokraamosta kaksi oranssiväristä luistelumekkoa, sekä kaksi harmaata turkisliviä. Liivejä sai koristella valkoisella rusetilla ja mekon takaosan hännällä. Oravapuvun päähän kuului pipo ja pipoon kaksi korvaa. Asua täydensivät mustat luistinsuojat ja käsineet. Mekon helmaa sai koristella karvalla.

Kaavoitin ja ompelin prototyypin oravan hännästä ja ostin oranssiväristä turkiskangasta Eurokankaasta. Tarkoituksena oli, että luistelijan äidit valmistavat hännät ja koristelevat puvut itse. Häntä oli liian iso ja se tuotti vaikeuksia pu-

vun valmistuksessa ja myös luistelussa. Häntä veti luistelijan vaatteet taakse. Suosittelin laittamaan hännän yläosaan kaksi kuminauhaleikkiä, jotta niiden kautta pystyisi pujottamaan käsiä. Mikäli häntä olisi liian iso, sitä sai pienentää. Yhden luistelijan äiti oli jo ehtinyt silloin ostamaan uutta ruskeaharmaata turkiskangasta. Hän ompeli molemmille oravapuvuille uudet hännät.

Kauriille löytyi seuran pukuvarastosta ohut ruskea villahaalari. Haalarin päälle piti ommella vaaleita pilkkuja. Päähän kuului sarvet, jotka saivat olla kiinni pipossa. Sarvet saivat olla kiiltäviä, se olisi tehnyt kauriista satumaisen. Sarvet eivät pysyneet luistelijan päässä kovin hyvin, joten niitä käytettiin vain valokuvauksessa.

4.18 Hovin väki

Hovin väkeä ovat kuninkaan linnan palvelijat, jotka huvittavat ja auttavat linnan asukkaita. Hovinväen roolit olivat muusikko, hovineito ja narri. Hovinväkeä esittivät kolme luistelijaa Kilpa A- ja Edustusryhmästä. Muusikon roolista ei ollut kiinnostunut kukaan ja tytöistä kaksi halusivat olla narreina. Päätimme, että muusikon sijaan kuninkaan linnassa voi asua kaksi narria.

Narrien pukuihin kuuluivat: värikäs paita, värikkäät sukkahousut, luistinsuojat, shortsit tai hame, värikkäät käsineet, värikäs kaulus sekä päähine. Tarkoituksena oli, että yhdellä luistelijalla olisi hame ja toisella shortsit. Eurokankaasta hain kirkkaanväristä satiinikangasta pukuja varten. Monivärinen puku ja satiinin hohto antoi narrien asuille paljon näyttävyyttä, joten puvun koristelu paljeteilla, strasseilla ym. olisi tarpeetonta. Luistelijoiden vanhemmat valmistivat puvut itse.

Hovineito on kuningattaren palvelija. Hän asuu linnassa ja auttaa kuninkaan pariskuntaa erilaisissa tehtävissä. Jäänäytöksen kohtauksessa, hovineito auttaa kuningatarta ja kuningasta ottamaan heidän kruunut päästä pois, ja kuninkaalta päällystakin, jotta he pystyisivät luistelemaan paremmin. Samalla hovineito auttaa pukemaan päälle kuninkaanpariskuntaa kohtauksen loppuvaiheessa.

Hovineidolle suunnittelin ja toteutin puvun itse. Hänen asuun kuului hopea-
musta leveä hame, jossa on leveät pitsit helmassa, valkoinen röyhelöinen esi-
liina ja valkoinen röyhelöinen hiusdonitsi. Pukuun kuului myös musta tai har-
maa pitkähihainen paita, jonka luistelija hankkii itse.

4.19 Lepakot ja musta varis

Lepakot ja varis ovat Pahan haltijattaren lemmikit, jotka taistelevat prinssiä
vastaan Pahahaltijattaren käskystä. Heidän värimaailma on musta ja harmaa,
koska he ovat ”pahiksia”. Lepakoita ja varista esittivät kolme luistelija Kilpa A-
ryhmästä.

Lepakoille kuului mustat housut, harmaa poolo, johon rintaan ommeltiin kar-
vaa tai turkista. Mustat siivet kiinnitettiin hihasaumaan, kainaloon ja poolon
sivusaumaan. Siivet sai valmistaa esimerkiksi vanhoista sateenvarjoista. Mus-
tan pipon päälle kiinnitettiin korvat.

Varikselle puku löytyi varastosta, samanlainen kuten Pahalla haltijattarella.
Pukua piti täydentää mustalla pipolla, johon kiinnitettiin isot silmät ja nokan,
samanlaiset kuten varisryhmällä. Pukuun kuului myös mustat sukkahousut tai
leggingsit. Valokuvauksessa huomasin, että variksen asukokonaisuus jäi liian
tummaksi. Otin yhteyttä luistelijan vanhemmille ja sovimme, että mustat suk-
kahousut korvataan oranssivärisellä leggingsilla.

5 TOIMINTATUTKIMUS JA SEN TOTEUTUS

Toimintatutkimus on mm. käytännön työelämässä toimivien ihmisten oman
työn tutkiminen ja kehittäminen. Toimintatutkimuksessa toteutuvat tutkimus ja
toiminta samanaikaisesti. Toimintatutkimus ei ole pelkästään tutkijoiden työtä.
Siinä on aina mukana myös ihmisiä käytännön työelämästä. Toimintatutkimus
on ammatillisen oppimisen ja kehittymisen prosessi. Se liittyy käytännön työ-
elämään ja siellä oleviin käytännön ongelmiin. Toimintatutkimuksella pyritään
tiedostaa ja ratkaista käytännön ongelmia erilaisissa yhteisöissä. Toimintatut-

kimus kohdistuu yksittäiseen tapaukseen. Sen tulokset pitävät paikkansa vain tämän tapauksen suhteen. Toimintatutkimuksella pyritään saamaan muutos, joka on pysyvä. Muutosta pystytään saamaan aikaan vain toiminnan kautta. Muutokselle ei riitä sanallinen kuvaus ja käsky, eikä prosessien tietoa voida saada havainnoinnilla, haastatteluilla tai kyselyillä. Vain toiminnan kautta pystytään tavoittamaan prosessi ja siihen liittyvä tieto. Oleellisia elementtejä toimintatutkimuksessa ovat toiminnan kehittäminen (muutos), yhteistoiminta ja tutkimus. (Kananen 2009, 9-11.)

Toimintatutkimuksessa yhteistyö on oleellinen elementti. Siihen osallistuvat ne, joita ongelma koskee. Yhteistyö ei ole aina ongelmatonta, sillä yhteistyöhön osallistuvat erilaiset ihmiset, jonka tavoitteet saattaa olla erilaiset. Myös henkilökemiat, luottamuksen puute ja arvovaltakysymykset voivat aiheuttaa ongelmia. Yhteistyö edellyttää yhteistä tavoitetta. Se kuuluu toimintatutkimukseen oleellisena osana. Tosin toimintatutkimusta voidaan harjoittaa ilman yhteistyötä, mikäli tavoitteena on oman työn kehittäminen. (Kananen 2009, 9.)

Toimintatutkimuksen perusajatus on ongelman määrittely, ratkaisun esitys, ratkaisun kokeilu ja arviointi (Kananen 2009, 28). Omassa opinnäytetyössäni toimintatutkimuksen vaiheet ovat:

- jäänäytös (nykytilan kartoitus)
- puvustuksen suunnittelu (ongelmatilanteen analyysi ja siihen vaikuttavat tekijät)
- oma ammatillinen näkemys ja kokemus (parannus ehdotus)
- valmistuksen ohjaus ja jäänäytös (kokeilu)
- palautekysely (arviointi)
- kyselyn analysointi ja johtopäätökset (seuranta)

Pukujen valmistuksen ohjeistus

Kaikista suunnittelemissa puvuissa olen antanut suullisen ohjeistuksen ryhmien yhdyshenkilöille ja yksittäisroolien esittäville luistelijoille. Yhdyshenkilöiden tehtävänä oli viedä tiedon puvuista ja pukujen toteutuksesta omille ryhmille. Yhdyshenkilöt ja luistelijat eivät välttämättä tule muistamaan kaikkia asioita, joita olen kertonut, joten heidän pyynnöstä laadin ohjeistukset kirjallisena. Myös joidenkin ryhmien yhdyshenkilöt sekä luistelijat eivät päässeet pukupalaveriin. Yhdyshenkilöiden ja jäänäytösvastaavan pyynnöstä laadin ohjeistukset myös kirjallisesti.

Ohjeistuksen kirjoittaessa kiinnitin huomion siihen, että ohjeistuksen vastaanottajat eivät ole vaatetusalan ammattilaisia eivätkä voi tietää vaatetusalan sanastoa ja termejä. Koetin kirjoittaa mahdollisimman selkeästi ja ymmärrettävästi. Ensimmäistä vuotta luistelua harrastavilla luistelukoululaisilla ei ollut aikaisempaa jäänäytöskokemusta ja pukujen valmistus oli myös uusi kokemus. He tarvitsivat tarkat ohjeet ja perustelut. Muutama vuotta luistelua harrastavilla ryhmillä on kokemusta jäänäytöksestä. Ryhmät hyvin osaavat toimia ryhmänä, kommunikointi ja informaation kulku ryhmän keskellä on vakiintunut ja tuttua. Ohjeiden pitää kuitenkin olla melko tarkat, jotta ryhmässä luistelevilla lapsilla olisivat samanlaiset puvut, eikä väärinymmärryksiä syntyisi.

Yksittäisrooleja esittäville on aikaisempaa kokemusta jäänäytöksestä ja pukujen valmistuksesta. Heille kirjoitin ohjeet ranskalaisilla viivoilla, mitä puku tulisi sisältää ja mitä puvulle pitää tehdä tai mitä se voisi olla.

6 TULOKSET

Luistelijoiden huoltajat valitsevat vuosittain yhdyshenkilön omalle luisteluryhmälle. Yhdyshenkilön tarkoitus on välittää kaikki seuralta tulleet viestit ja tiedotteet omalle luisteluryhmälle. Roolien suunnittelun, luonnoksien piirtämisen ja ohjeistuksien laadinnan jälkeen pidettiin infotilaisuus, jossa esitin yhdyshenkilöille heidän ryhmänsä roolit ja puvut sekä annoin ohjeet suullisesti. Kirjalliset ohjeet yhdyshenkilöt saivat sitten sähköpostitse. Kilpa A- ja Edustusryhmän luisteliijoilla olivat kaikilla yksittäisroolit. He saivat roolitiedon valmentajalta. Heidän rooliasunsa esitin suoraan luistelijoille.

Kaikki näytöspuvut valmistuivat ajoissa valokuvaukseen. Melkein kaikki puvut oli toteutettu suunnitelmien mukaan. Pienten luistelijoiden, vesipisaroiden, asujen paidat ja sukkahousut oli värjätty kirkkaan sinisiksi. Vaikka jokaisella luistelijalla olivat erilaiset sukkahousut, leggingsit ja paidat, väriltään ne olivat kuitenkin samanlaiset, ja puvut näyttivät samanlaisilta. Kokonaisuus oli eheä ja yhtenäinen. Kypärätötteröt olivat melko samanlaiset ryhmässä, mutta ryhmien välillä oli huomattava ero. Yksi ryhmä on valmistanut tötteröt harjoituksen aikana yhdessä ja ne olivat samanlaiset jokaisella luistelijalla. Muut ryhmät ovat toteuttaneet niitä erikseen, jokainen perhe omalla ajallaan, joten tötteröt olivat jokaisella luistelijalla erilaiset.

Valokuvauksessa yhdellä ryhmällä ei ollut tötteröitä päässä. Tämä johtuu siitä että ryhmällä ei ollut tietoa, pitääkö tötteröt laittaa valokuvauksen ajaksi ja teko-ohjeet olivat hukassa. Tarkkoja tötterön valmistusohjeita ei ollut, vaan palaverissa kerroin, minkälainen tötterö voisi olla. Informaation puute voi johtua siitä, että kyseisen ryhmän yhdyshenkilö ei osallistunut palaveriin tai vanhemmat eivät uskaltaneet valmistaa tötteröä ilman tarkkoja teko-ohjeita. Valokuvauksessa kyseisen ryhmän luistelijoiden vanhemmat näkivät, miten muut ryhmät ovat toteuttaneet pukuja, myös vesipisaroiden pukuja ja tötteröitä. Tuolloin he pääsivät myös keskustelemaan muiden luisteluryhmien huoltajien kanssa ja vaihtamaan ajatuksia ja kokemuksia asujen valmistuksesta.

Valokuvien ottamisen jälkeen ja käsiohjelman valmistuttua huomasin, että yhdellä ryhmällä ei ollut tötteröitä päässä ja asukokonaisuus oli keskeneräinen. Tästä huolimatta kyseisen ryhmän lasten kasvot näkyivät paremmin kuvassa, kuin heillä joilla oli kypärätötteröitä. Tulevia jäänäytöksiä ajatellen, pienten lastenryhmien kypärät voisi jättää kokonaan pois valokuvauksessa. Vesipisaroiden puvut olivat yksinkertaiset, mutta toteuttaminen on tuonut haasteita. Tämä johtuu siitä, että luistelukoululaisille luistelu-harrastus ja jäänäytös ovat uusia tapahtumia, eivätkä käytännöt ole silloin täysin tuttuja niin kuin muilla ryhmillä.

Jäänäytöksessä kaikkien puvut olivat valmiina. Kolme luistelukoulun ryhmää, noin 50 pientä luistelijaa esittivät jäällä vesipisaroita samaan aikaan. Etäisyyksien ollessa pitkiä ei pukujen eroja jäällä näkynyt. Kokonaisuus näytti saman-

laiselta, kirkkaalta ja kimaltelevilta. Luistelijoiden huoltajien mukaan he eivät pystyneet erottamaan omaa lasta isosta luistelijajoukosta. Puvut olivat siis onnistuneet.

Kehitysryhmän lapsilla takana on jo yksi jäänäytöskokemus. Heidän pukunsa olivat samanlaiset kun edellisen jäänäytöksen kukkapuvut. Minun luonnoksieni lisäksi vinkkejä pukujen toteuttamiseen pystyi katsomaan myös edellisen näytöksen käsiohjelmasta. Mitään ongelmia pukujen valmistuksessa ei ollut. Mehiläispuvut onnistuivat hyvin ja sopivat kukkajoukkoon.

Kilpuri-ryhmien perhosten puvut olivat hyvin näyttäviä, kirkkaita ja värikkäitä. Vaikka kaikki eivät ehtineet koristella luistelumeikkoja valokuvaukseen, he täydensivät puvut kimalteilla ja paljeteilla jäänäytökseen mennessä. Jäänäytöksessä puvut näyttivät mielestäni vähän sekavilta. Tummat pipot eivät sopineet perhosten asukokonaisuuteen. Tämä voi johtua liian pimeästä valaistuksesta tai pipot saisivat olla puvun värisiä. Pipot olisi voinut jättää kokonaan pois, ja perhosten tuntosarvet olisi voinut kiinnittää hiuksin tai hiuspantaan. Tällöin hiukset voisi koristella kukilla tai ruseteilla.

Variksien puvut olivat onnistuneet hyvin. Vaikka ohjeitani muutettiin ja pipojen sijaan luistelijoiden vanhemmat valmistivat kypärämyssyt, kokonaisuus oli jopa parempi kuin suunnittelin. Valokuvauspäivänä oli huomattu, että lapset pitivät puvuista ja leikkivät variksia myös valokuvaushetkellä. Vaikka puvut olivat tummia, olivat ne kuitenkin näyttäviä jäällä vaikka valaistus olikin liian pimeä. Koreografia oli suunniteltu niin, että lapset heiluttivat käsiä koko ajan. Linnun sulkia liehui ilmassa ja kokonaisuus oli upea.

Variksien puvut olivat ihan samanlaiset. Luistelijoiden huoltajien mukaan ryhmä oli tehnyt paljon yhteistyötä. Yksi ryhmän huoltajista on valmistanut ja täyttänyt kaikkien variksien nokat. Toinen oli ommellut kaikkien hameet ja kolmas on värjännyt kaikkien leggingsit. Kaikkien kypärämyssyt oli tilattu ompelijalta, ja valkoiset rusetit oli tehty vanhasta valkoisesta lakanasta, kaikille samanlaiset. Nokat ja silmät huoltajat kiinnittivät yhdessä harjoitusten aikana, jotta kaikki myssyt olisivat samanlaiset.

Variksien koipien pitivät olla oranssit. Oransseja leggingsejä tai sukka-housuja on mahdotonta saada valmiina kaupasta koko ryhmälle, joten päätettiin värjätä vanhat sukkahousut oransseiksi. Hain kaupasta väriä, jolla värjätään pesukoneessa. Luistelijoiden vanhemmat päättivät tilata kaikille tytöille samanlaiset valkoiset nylonista valmistetut leggingsit, jotka värjätään oranssiksi. Väri ei tarttunut leggingseihin, ja niistä tuli hailakan persikan värisiä, koska väri ei tartu keinomateriaaliin. Vaikka variksien koivet eivät olleet suunnitelman mukaisesti oranssin väriset, näytti asukokonaisuus hyvältä.

Ruusujen köynnöksien leggingsit ja paidat piti värjätä vihreäksi, mutta ne ostettiin valmiina, kaikille samanlaiset vihreät paidat ja leggingsit. Väriltään ne olivat vaalean vihreät. Vaikka alussa epäilin vaalean värin näkyvyyttä jäällä, näyttivät paidat punaisilla ruusuilla ja lehdillä koristelun jälkeen oikein kauniilta. Punaiset kukat ja vihreät lehdet erottuivat hyvin vaalealla taustalla. Kaikilla tytöillä oli samanlaiset puvut, ja ryhmä näytti yhtenäiseltä. Mielestäni puvut onnistuivat oikein hyvin ja olivat kauniita. Jäänäytöksessä petyin eniten pukujen näkyvyyteen. Valoratkaisu oli liian pimeä ja kirjava. Puvut hukkuivat kirja-viin ja väriä nopeasti vaihteleviin valoihin.

Kylän väen puvuista tuli melkein suunnitelmien mukaiset. Monet luistelijat käyttivät pellavan värisiä vaatteita, vaikka neuvoin käyttämään kirkkaita värejä. Esimerkiksi valkoiset esiliinat eivät erottuneet kovin hyvin pellavan värisestä mekosta ja kokonaisuus jäi liian vaaleaksi. Luulen että tämä johtuu siitä että monet mieltävät/yhdistävät kylänväen vanhanaikaiset puvut pellavaan ja pellavan väriin. Muuten mekkojen ja pukujen mallit olivat tarkoituksen mukaisia ja vastasivat suunnitelmiani.

Torvensoittajien puvut olivat suunnitelmien mukaisia. Vanhemmat olivat valmistaneet puvut tarkkaan ohjeiden mukaan. Alun perin oli suunniteltu että kuusi luistelijaa esittää torvensoittajia, mutta jäänäytökseen osallistui vain kolme torvensoittajaa.

Juhlaväen puvut olivat sekavannäköisiä, esimerkiksi hameet eivät sopineet mekon yläosaan väriltään tai malliltaan, mutta jäällä näytöksessä ne näyttivät oikein kauniilta ja juhlavilta. Kaikilla tytöillä oli tiaaroja päässä. Tiaarat viimeis-

telivät asujen kokonaisuutta ja sadun juhlavieraat näyttivät tarkoituksen mukaisesti arvovierailta. Yllätyksenä oli musiikki, jota oli valittu juhlavieraiden luistelukohtaukseen. Musiikki oli liian nykyaikainen ja hieman itämainen. Juhlavieraat luistelivat kitaran tahtiin. Mielestäni, puvustus ja musiikki olivat ristiriidassa. Tässä tapauksessa olisi pitänyt valita joko juhlavampi klassinen musiikki tai suunnitella puvut musiikkiin sopivaksi.

Molemmilla narreja esittäville luisteliijoilla oli polvihousut, paita, värikkäät sukahousut ja päähine. Housut oli tehty erivärisistä kiiltävistä satiinista. Yhteen tytön paitaan oli ommeltu erivärisiä neliöitä. Toisella työllä oli yksivärinen paita, jota koristeli erivärinen kaulus. Suunnitelmien mukaan yhdellä työllä piti olla hame ja toisella housut, jotta narrit eivät olisi samanlaisia. Molemmat tytöt halusivat luistella housuissa, joten heidän mielipide oli tärkeä ottaa huomioon. Siitä huolimatta että molemmilla työllä oli housut, narrien puvut olivat erilaiset ja poikkesivat paljon toisesta. Narrien puvut olivat näyttäviä, kirkkaita ja luistelukohtauksessa erottuivat hyvin jäällä muilta luisteliijoilta. Narreilla ei ollut oma sooloa jäänäytöksessä vaan he luistelivat aina isossa luistelijajoukossa. He luistelivat esimerkiksi kuninkaan pariskunnan, kolme haltijattarien ja juhlaväen kanssa, joten oli tärkeä erottaa narreja muilta. Mielestäni, narrien puvut onnistuivat hyvin. Hovineidon puku poikii suunnitelmastani paljon. Luisteliija ei hyväksynyt minun tekemää pukua, vaan luisteli omassa asussa.

Oravien pukuihin tuli muutoksia. Oranssivärinen karva oli vaihdettu ruskeaan. Häntiä pienennettiin paljon ja niistä tuli putken muotoisia, mutta siitä huolimatta ne vetivät luistelijan vaatteet taaksepäin. Hännän alaosa kiinnitettiin mekkoon ompelemalla ristiselän alapuolelle. Hännän yläreunaan kiinnitettiin kuminauhalekkeitä, jonka kautta luistelijat pujottivat käsiä. Hännät kiinnitettiin myös hakaneuloilla vaatteisiin, jotta se pysyisi paremmin luistelijan päällä. Vaikka oravien asukokonaisuus toimii hyvin, mielestäni, hännät olisi voitu jättää kokonaan pois. Näytöksen selostuksessa oli mainittu oravista, sekä mekkojen oranssi väri ja korvat viestivät, että kyseessä olivat eläimet. Vaikka oravanpuvuissa ei olisi häntiä, näytöksessä katsojia ymmärtäisivät mistä roolista on kyse.

Kauriin puku oli melko täydellinen. Ruskean haalarin päälle oli ommeltu vaaleat pilkut, jotka erottuivat haalarista hyvin. Vaikka sarvet oli jätetty pois näytöksessä, kauriin asukokonaisuus toimii myös ilman sarvea.

Lohikäärmeen, lepakoiden, ison variksen, pikkuprinssin ja prinssin puvut olivat suunnitelmien mukaisia. Niihin ei tuullut muutoksia tai täydennyksiä. Ainoastaan lepakoiden puvut olivat mielestäni liian tummia: harmaita ja mustia. Yksi luistelijä lisäsi lepakkopukuun kiiltäviä strasseja ja se oli hyvä ratkaisu. Vaikka lepakot ovat pahiksia, silti ne olisi voinut olla näyttävämpiä. Näytöksen valo on myös vaikuttanut roolien näkyvyyteen. Tummassa, erivärisissä valoissa lepakot näyttivät vielä tummempina mitä ne oikeasti oli. Tässä tapauksessa puvut olisi voitu suunnitella toisin, esimerkiksi harmaan sijaan hopea väri toimisi paremmin, sekä harmaan värisen karvan olisi voitu vaihtaa valkoiseksi tai mustaksi. Toisena vaihtoehtona puvut voisivat olla vaikka violetin tai purppuravärisiä. Vaikka luonnossa ei ole olemassa purppuravärisiä lepakoita, on saduissa kaikki mahdollista.

Paha haltijattaren puku oli suunnitelmien mukainen, mutta tyllikauluksen sijaan luistelijalla oli musta viitta, jossa oli korkea violetin värinen kaulus. Viitta peitti koko mekon, johon oli kiinnitetty kangassuikaleita. Roolin suunniteltu räväkkä vaikutelma jäi viitan alle piiloon, eikä mekkoa näkynyt viitan alla. Asukokonaisuus näytti liian yksinkertaiselta ja mustalta. Päätin tehdä pieniä muutoksia pukuun. Seuran pukuvarestosta löytyi kiiltävä violetin värinen kangas, josta leikkasin pitkiä suikaleita ja kiinnitin niitä viittaan. Pitkän korkean päähineen sijaan luistelijalla oli mustat sarvet päässä. Mielestäni, ne sopivat hyvin Paha haltijattaren roolin ja täydensivät asukokonaisuutta. Luulen että pitkässä päähineessä luistelijalla olisi vaikea luistella. Näytöksessä Paha haltijatar näytti juuri sellaiselta mitä sen pitikin olla. Vaikka puku oli tumma, erilaisissa pirueteissa ja luistelussa, kaikki kangassuikaleet nousivat aina ilmaan ja antoivat Pahalle haltijattarelle lentävän, ilmavan ja räväkän vaikutelman. Ongelmana oli viitta, joka pyöri luistelijan kaulan ympäri. Viitan olisi pitänyt ommella mekkoon kiinni, jotta se pysyisi paremmin päällä. Siitä huolimatta luistelijä selvisi hyvin. Paha haltijattaren iso loitsusauva oli erittäin näyttävä. Punaiset valot, jotka oli kiinnitetty sauvaan, näkyivät hyvin jäällä.

Prinsessa Ruususen puvut onnistuivat hyvin. Molemmat asukokonaisuudet palvelivat omaa tarkoitustaan. Myös kolmen haltijattaren puvut olivat tarkoituksenmukaisia. Pukujen hameet oli valmistettu satiinista ja viitat kevyestä ja ilmavasta organzasta. Puvut olivat pelkistettyjä ja kaikilla tytöillä samanlaisia. Pukuja olisi voitu täydentää leveällä tyllialushameella sekä yksityiskohdilla, kuten esimerkiksi erivärisillä ruseteilla, pitseillä, esiliinalla tai lisäämällä kukkia. Mutta myös näin pelkistetyt puvut sopivat rooliin, koreografiaan ja musiikkiin. Luistelijoiden oli kaupasta ostetut pienet hopeanväriset taikasauvat. Sauvat olisi voitu jättää huomaamattomaksi jäänäytöksessä, sillä ne olivat pienet, vaaleat ja ohkaiset. Jäänäytökseen sauvoihin oli lisätty pukujen väriset kangassuikaleet, jotka liehuivat aina ilmassa.

Kuninkaan ja kuningattaren puku olivat samaa värimaailmaa. Kuningatarta esittävällä luistelijalla oli tummasininen puhvihainen ja leveähelmainen satiinimekko, joka oli koristeltu punaisilla kukilla ja kullanvärisillä paljeteilla. Puku oli kaunis ja luistelijalla pystyi liikkumaan jäällä hyvin. Tumman sininen väri oli ehkä liian tumma, sillä näytöksessä se näytti melkein mustalta. Syynä siihen oli liian tumma valoratkaisu. Jos näytöksen valot olisivat toisenlaiset, vaaleisimmat, mekko näyttäisi vielä kauniimmalta ja vaaleammalta. Puvun koristelut, kukat ja paljetit, erottuivat hyvin mekolta.

7 PUVUSTUKSEN TOTEUTUKSEN ARVIOINTI

7.1 Palautekysely

Haluaisimme kehittää jäänäytöksen puvustustoimintaa jatkossa, ja sen vuoksi oli tärkeää ottaa luistelijoiden huoltajien mielipiteet huomioon ja saada palautetta puvustuksen organisoinnista ja ohjauksesta. Tällaista kyselyä ei ole ennen tehty seurassa. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää, mitkä asiat onnistuivat jäänäytöspukujen valmistuksessa, mihin asioihin puvustuksen toteutuksessa tulisi seuraavilla kerroilla kiinnittää enemmän huomiota, kuinka paljon luistelijoiden huoltajat haluavat käyttää resursseja jatkossa pukuihin ja mitä vaikeuksia

he kohtasivat pukujen valmistuksessa. Samalla oli tarkoitus tiedustella, millaisia toiveita luistelijoiden vanhemmilla on tulevia jäänäytöksiä kohtaan (liite 3).

Hirsjärvi ym. (2009, 195) pitävät kyselyn etuna sitä, että kyselyn avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto. Kyselymenetelmä on tehokas. Se säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä. Kyselytutkimuksessa on myös monia heikkouksia: kyselyssä ei pysty varmistamaan, miten vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen, miten onnistuneita ovat annetut vastausvaihtoehdot, ja kyselyyn vastaamattomuus voi nousta suureksi. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 195.)

Kysymyksiä muotoillessa voidaan käyttää seuraavia muotoja:

- avoimet kysymykset. Avoimissa kysymyksissä esitetään vain vastaus ja jätetään tyhjää tilaa vastausta varten.
- monivalintakysymykset. Monivalintakysymyksissä laaditaan valmiit vastausvaihtoehdot.
- asteikkoihin perustuva kysymystyyppi. Tässä tapauksessa esitetään väittämiä. Vastaaja valitsee niistä se, miten voimakkaasti hän on sama mieltä tai eri mieltä.

(Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 198-200.)

Kyselyn toteutus

Työskentely puvustuksen parissa oli kahdenlaista: puvustuspalaveri ryhmien yhdyshenkilöiden kanssa, joiden lapsilla olivat yhtenäisiä ryhmäpukuja sekä puvustusinfo luisteliijoille, joilla oli yksilöpukuja. Tämän vuoksi päätimme liittää kyselylomakkeeseen kohdat, josta selviää oliko lapsella yhtenäinen ryhmäpu-

ku vai yksilöpuku. Tämän kohdan ansiosta pystyy erottelemaan palautuksia ja kehittämään puvustusjärjestely kullekin toiminnalle sopivaksi.

Kysely lähetettiin kaikille yksinluistelijoiden huoltajille sähköpostitse. Vastaaja haluttiin säilyttää anonyyminä ja sen oli määrää palauttaa jäänäytöksen päivänä palautuslaatikoihin. Palautuslaatikoita oli neljä kappaletta ja niiden sijainnista ilmoitettiin huoltajille. Vastauksia on tullut kahdeksan kappaletta, joten päätettiin jatkaa vastausaikaa viikolla, jotta vastauksia saattaisiin enemmän. Tästä ilmoitettiin luistelijoiden huoltajille sähköpostitse. Viikon jälkeen saatiin vielä yksi vastaus. Kaiken kaikkiaan saimme yhdeksän vastausta, josta kahdessa on puuttunut tieto siitä, mistä ryhmästä oli kyse, sekä vastauksia eivät olleet kovin asiallisia ja vaikuttivat samanlaisilta. Hirsjärvi ym. (2009,221) pohtivat, että tietojen tarkistuksessa pitää päättää, onko joitakin lomakkeita hylättävä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 221). Päätin hylätä kaksi vastauslomaketta, koska niistä oli puuttunut tieto mistä ryhmästä oli kyse. Vastaukset olivat samanlaiset, eivätkä vastaukset vastanneet esitettyihin kysymyksiin. Myös kieli-ilmaisu oli sopimatonta. Toiminnan kehityksen kannalta nämä kaksi lomaketta olivat hyödyttömiä.

7.2 Kyselyn tulokset

Lapsella yhtenäinen ryhmäpuku

Vastauksia, joihin oli merkittu, että lapsilla on yhtenäinen ryhmäpuku, oli tullut yhteensä neljä kappaletta. Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että puvustuksen ohjeet olivat ihan selkeät. Yksi vastaajista on maininnut, että ompelutehtävät olivat tarpeeksi yksinkertaisia ja puku ei aiheuttanut liikaa kustannuksia. Vastaajista yksi on kirjoittanut, että pukujen toteutus tapahtui ryhmässä niin, että joku teki kaikille tietyn osan puvusta ja joku muu muita osia. Näin koko ryhmälle syntyivät samanlaiset puvut. Kyseisen vastaajan mielestä, jos ryhmässä olisi toimittu eri tavalla, puvut olisivat olleet ”sinne päin”. Tämä järjestely vaatii vastaajan mielestä ryhmältä hyvää yhteishenkeä.

Kysymykseen, mihin asioihin puvustuksen toteutuksessa tulisi seuraavilla kerroilla kiinnittää enemmän huomiota, yksi vastasi, että samaan tapaan voisi jatkaa. Yksi vastaajista kiinnitti huomiota tiedottamiseen. Hänen luistelukoulu-ryhmässään kukaan ei tiennyt tai oli hukannut puvun osan teko-ohjeet, siksi he eivät tieneet ennen valokuvausta, miten puku pitäisi tehdä.

Tiedusteluun, kuinka paljon luistelijoiden huoltajat haluavat käyttää resursseja puvun valmistamiseen, yksi vastasi, että ei kovinkaan paljon rahaa eikä aikaa. Hänen kokemuksen perusteella tänä vuonna aikaa on mennyt huomattavasti enemmän kuin aikaisempina vuosia, etenkin kun hänen perheessään oli kahden lapsen puvut ommeltavana. Yksi vastaajista arvioi, että puvun tekemiseen pitäisi mennä noin 2-3 tuntia. Yksi toivoi mahdollisimman edulliset ja vähällä vaivalla toteutetut puvut, sillä luisteluharrastaus on muutenkin kallis. Kaksi vastaajista oli sitä mieltä, että puvut voisivat maksaa 5 euroa.

Pukujen valmistuksessa kolme vastaajista ei kohdannut mitään vaikeuksia. Yksi mainitsi, että ohjeita piti etsiä sähköpostin seasta. Yksi vastaajista kirjoitti, että *"puku oli erittäin kiva ja tytöt tykkäsivät siitä"*.

Näiden vastauksien perusteella voidaan todeta, että ohjeet puvun valmistukseen pitää laatia mahdollisimman selkeiksi. Puvut pitää suunnitella niin, etteivät ne aiheuta paljon kustannuksia ja työtä. Tiedottamista pitää tehostaa.

Lapsella yksilöpuku

Vastauksia, joihin oli merkitty, että lapsella on yksilöpuku, saatiin kolme kappaletta. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että ohjeet olivat selkeät ja pukumalleja löytyi hyvin toimistolta. Toinen pohti, että ohjeistus oli tarpeeksi väljä, jotta jokainen saattoi halutessaan muokata sellaisen version kuin itse halusi. Kolmas kirjoitti, että asiat toimivat muuten hienosti, mutta sarvien toimivuutta luistellessa ei ehkä ollut mietitty loppuun asti. Kyseinen vastaaja myös mainitsi, että yleisesti ottaen puvut näyttivät hyviltä jäällä.

Yksi vastasi, että puvustuksen toteutuksessa pitää noudattaa selkeitä linjoja ja välttää pikkutarkkoja asioita, koska toteutuksesta huolehtivat harrastajat. Yksi

vastaaja kirjoitti, että pitää kiinnittää huomiota siihen, että puvut päällä täytyy pystyä myös luistelemaan normaalisti. Tällä kertaa se toteutui enimmäkseen ihan hyvin, joitakin yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. Kolmas vastaaja ei merkinnyt tähän kohtaan mitään.

Kysymykseen, kuinka paljon haluatte käyttää resursseja, yksi vastasi, että noin 100 euroa. Toinen vastaajista oli sitä mieltä, että resursseja pitäisi käyttää melko vähän. Hän perusteli sitä sillä, että harrastus on muutenkin melko kallis ja vie todella paljon aikaa. Kolmas vastaaja ilmaisi, että vanhoja kilpailupukuja pitää käyttää mahdollisimman paljon sekä seuran varastossa olevia asuja.

Pukujen valmistuksessa yksi vastaaja ei kohdannut mitään vaikeuksia, koska heillä on vakio-ompelija. Toinen vastasi, että heidän perheellään ei ollut ongelmia, mutta ryhmän kannalta ongelmana oli saada kaikki sovittuna aikana paikalle. Kolmas mainitsi vaikeudeksi sen, että sarvet piti muuttaa korviksi, koska luistelussa ne eivät pysyneet päässä, vaikka niitä yritettiin tehdä mo-
neen kertaan ohjeiden mukaan.

Tässä tapauksessa kävi ilmi, että kaikki kolme vastausta poikkeavat hyvin paljon toisistaan, ja palaute oli laidasta laitaan. Näiden kolmen vastauksen perusteella ei pystytä kehittämään puvustusta. Syyksi niin erilaisten palautteiden saamiseen voisin ajatella sen, että pukupalaveri kyseisille ryhmille pidettiin itse luisteliijoille, ei heidän vanhemmilleen. Monet vanhemmat ottivat minuun yhteyttä pukupalaverin jälkeen itse, mutta monet eivät ottaneet. Jatkossa pukuasioista pitäisi tiedottaa myös luistelijoiden vanhemmille, esimerkiksi järjestämällä pukupalaveri myös heille.

7.3 Luotettavuuden arviointi

Tutkimuksen luotettavuus aina pitää varmistaa. Kyseessä on tutkimuksen laatu ja siihen liittyvät kysymykset. Tutkimuksen luotettavuutta tarkastellaan validiteetin ja reliabiliteetin avulla. Validiteetti tarkoittaa sitä, että tutkitaan oikeita asioita. Validiteetti tarkoittaa pätevyyttä. Reliabiliteetti tarkoittaa mittausten

pysyvyyttä. Jos tutkimusta toistetaan, niin saadaan samanlaisia tuloksia. (Kananen 2009, 87.)

Toimintatutkimuksessa luotettavuutta on vaikea arvioida, koska laadullisen tutkimuksen luotettavuusmittarit eivät sellaisenaan sovellu toimintatutkimukseen. Laadullisen tutkimuksen tavoittelema muutos aiheuttaa suurimman ongelman luotettavuuskäsitteiden käytössä. Toimintatutkimus on joukko erilaisia tutkimusotteita ja – menetelmiä. Tästä näkemyksen pohjalta voidaan lähteä tarkastelemaan toimintatutkimuksen luotettavuutta. Luotettavuuskysymyksiä voidaan tarkastella kunkin omilla luotettavuusmittareilla, mutta kysymys muutoksen luotettavuuden arvioinnista jää avoimeksi. Tähän kysymykseen ei ole olemassa selvää vastausta eikä kirjallisuutta ole löydettävissä. (Kananen 2009, 88.)

Opinnäytetyön aiheen luotettavuutta voisi arvioida palautekyselystä saatujen tuloksien avulla. Palautekyselyn vastauksien määrä jäi liian vähäiseksi, joten tässä tapauksessa luotettavuutta on vaikea arvioida niiden pohjalta. Luotettavuutta pohdin oman kokemuksen perusteella.

Minun yhteystiedot, sähköpostiosoite ja puhelinnumero, oli annettu kaikille luistelijoiden huoltajille. Jos pukujen valmistuksessa ilmeni jotakin ongelma tai epäselvää, minuun sai ottaa yhteyttä, koska vastasin jäänäytöksen puvustuksesta. Yhteydenottoja tuli paljon. Suurin osa niistä tuli huoltajilta, joiden lapsilla olivat samanlaiset puvut koko ryhmällä. He halusivat esimerkiksi varmistaa, tekevätkö he puvut ja koristelut oikein ja/tai pyysivät tarkentamaan pukujen valmistusta. Tuolloin kävimme uudestaan läpi koko pukujen valmistusprosessia tai materiaalien valintaa joko sähköpostitse, puhelimitse tai tapasimme erikseen jäähallilla. Hyvin usein lisäohjeistus ei millään tavalla poikennut alkuperäisestä kirjallisesta ohjeistuksesta, mutta huomasin että ylimääräisen, hyvin usein suullisen, ohjeistuksen jälkeen huoltajat saivat lisävarmuutta pukujen valmistukseen. Vaikka ylimääräisen ohjeistukset veivät aina paljon aikaa, kuitenkin pidin nämä yhteydenotot positiivisena asiana. Tämä kuvailee siitä, että huoltajat suhtautuivat vakavasti uuteen tapaan puvustuksen toteutukseen.

Yhteistyö luistelijoiden huoltajien kanssa sujui hyvin, ja melkein kaikki puvut tulivat valmiiksi ajossa valokuvaukseen. Työskentely lapsien kanssa oli hyvin antoisa ja mielenkiintoinen, sillä lapset olivat innoissaan omista rooliasuista. Mielestäni, melkein kaikki vanhemmat ja luistelijat ovat hyväksyneet uudella tavalla toteutettu pukusuunnitelmat ja olivat erittäin yhteistyöhalukkaita. Harva luisteliija taas ei välittänyt niistä ja toteutti puvut omalla tavalla. Koska suunnitelmat olivat suunta-antavia, luistelijat osallistuvat jäänäytökseen vapaaehtoisesti ja valmistivat puvut itse, heiltä ei pystytä vaatimaan mitään pukujen suhteen.

Yksi ongelma oli se, että luistelijat ovat tottuneet esittämään itseään, eivät roolia, ja joillekin roolit olivat pettymys. Sen vuoksi joidenkin oli hankala suhtautua rooleihinsa ja pukuihinsa positiivisesti. Rooliin pettymiset johtivat siihen, että jotkut luistelijat eivät halunneet huolehtia puvusta ajoissa tai asiallisella tavalla. Jyväskylän taitoluisteluseurassa valtaosa luisteliijoista on tyttöjä. On ymmärrettävä, että jokainen tyttö haluaisi olla prinsessa tai vähintään haluaisi saada jonkin merkittävän roolin näytöksessä. Lapsille pitää selittää, että jokainen näytöksen rooli on hyvin tärkeä, sillä ilman tiettyä roolia näytöksestä ei tule kokonaisuutta.

Vuonna 2011 toteutin samalla tavalla pukujen suunnittelut ja niiden valmistuksen ohjeistukset jäänäytökseen Liisa ihmemaassa. Tuolloin yhteydenottoja huoltajilta ei tullut paljon. Mielestäni se tarkoittaa siitä, että huoltajat ovat hyväksyneet, omaksuneet ja tottuneet tämän tapaiseen pukujen toteutukseen.

”Prinsessa Ruususen” jäänäytöksen suunnitteluteemana oli ”animaatio” ja ”Liisa ihmemaassa” jäänäytökseen yritin tuoda ”nukkemaisuutta” ryhmäpukuihin ja ”sirkusmaisuuksia” yksilörooleihin. Mielestäni, sirkusmaisuuksien on jäänyt vähäiseksi budjetin, ajan pulan takia ja joidenkin luistelijoiden ja huoltajien erimielisyyden pukujen ulkonäköön kohtaan. Tästä huolimatta *”Liisa ihmemaassa” oli paras tähän menneessä järjestetty jäänäytös*” pohtii Pulkkinen Jaana, joka toimii jäänäytösvastaavana myös silloin yhdessä Lahtisen Susannan kanssa. Pulkkinen (2011) kertoi, että katsojilta on tullut tuolloin paljon positiivista palautetta. Katsojat kertoivat, että he eivät osanneet vielä arvostaa visuaalista puolta ”Prinsessa Ruusunen” jäänäytöksessä ja vasta ”Liisa ihme-

maassa” näytöksessä he ymmärsivät kuinka tärkeä on näytöksen visuaalinen puoli. (Pulkkinen 2011.) ”Liisa ihmemaassa” suunnitteluprosessi vähän poikkesi edellisen vuoden jäänäytöksessä, koska käsikirjoitus on valmistunut ennen suunnitteluprosessin alkua ja tiedon kaikista rooleista saatiin tietää hyvissä ajoin. Mielestäni, positiiviset palautteet johtuivat myös siitä, että ”Liisa ihmemaassa” jäänäytöksessä valaistusratkaisut olivat parannettu. Valaistus ei ollut silloinkaan hyvä, mutta se oli paljon parempi kuin edellisenä vuonna.

Jäänäytöksen valaistus oli tilattu ulkopuoliselta yritykseltä. Valaistus oli koko jäänäytöksen kallein hanke. Mielestäni, jatkossa kyseisen yrityksen kanssa voisi tehdä enemmän yhteistyötä. Valaistuksesta vastaavat henkilöt voisivat perehtyä jäänäytöksen kulkuun ja jopa käydä ryhmien harjoituksissa ja koreografiharjoituksissa. Yritykselle olisi hyvä antaa toivomuksia valoista, tiedon ryhmän koreografiasta, puvuista ja musiikista etukäteen mikäli on mahdollista. Näin he pystyisivät suunnittelemaan oikeanlainen valaistusratkaisu näytökseen. Vain hyvällä yhteistyöllä pystyisi saavuttamaan hyviä tuloksia.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella Jyväskylän taitoluisteluseuran 30-vuotias juhlanäytökseen rooliasuja, löytää erilaisia pukuratkaisuja ja tuoda uutta näkökulmaa näytöksen, kuten seuran päävalmentaja oli toivonut. Erityisesti onnistuttiin tässä tehtävässä variksien puvuissa. Linnun sulkia eivät olleet perinteisesti kiinni hihoissa, vaan luistelijoiden päälle puettiin viitat. Suurin muutos ja uudenlainen näkökulma, jonka pystyttiin tuomaan, oli näytöksen pukujen värimaailma. Värimaailman avulla pystyttiin selkeyttämään roolien tarkoitus sadussa ja tuomaan rooleihin uudenlainen visuaalinen näkökulma. Esimerkiksi oravien väri oli ruskean sijaan oranssi. Myös voimakkaat värikontrastit, kuten esimerkiksi oranssi/musta, violetti/musta, sininen/valkoinen, tummasininen/punainen näyttivät jäällä erittäin mielenkiintoisella. Jokaisella roolilla oli oma väri, jolla oli oma tarkoitus. Melkein kaikki Ittenin (1961) väriympyrässä sisältämät värit esiintyi jäänäytöksessä. Kuten Itten (1998) on todennut, puhtailla väreillä on alkuavaruuden alkuperäinen valovoima ja samanaikaisesti

niillä on aineellisen vahva juhlava todellisuusvaikutus (Itten 1998, 36). Näillä väreillä pystyttiin tuomaan juhlavuutta Jyväskylän taitoluisteluseuran 30-vuotis juhlanäytökseen.

Puvut olivat värikkäitä ja minun suunnitelmieni mukaisia, mutta näytöksessä jäällä ne eivät näyttäneet toivotulla tavalla, sillä valaistus oli liian tumma. Liian tummasta valaistuksesta on tullut paljon palautetta. Jatkossa pimeä valaistus voidaan käyttää hyväksi. Esimerkiksi Pahahaltijattaren taikasauva, johon oli kiinnitetty jouluvalot, näytti erittäin hyvältä jäällä. Sellaiset valoratkaisut voidaan käyttää muissakin puvuissa, rekvisiitassa ja lavasteissa. Pukujen suunnittelu voi kehittää jatkossa lisää ja lisää. Valon liittäminen pukuihin ja rekvisiittaan on vain yksi esimerkki, miten saadaan näyttävyyttä pukuihin. Vain maa ja taivas ovat mielikuvituksen rajana, mutta aina pitää muista asujen toimivuudesta ja turvallisuudesta jäällä.

Jyväskylän taitoluisteluseuran pukuvarasto on täynnä erilaisia asuja, joita käytetään jatkuvasti jäänäytöksissä. Näihin asuihin kuuluu, esimerkiksi hameen helmoja, luistelupukuja, paitoja jne. Monia pukuja on käytetty useasti erilaisissa jäänäytöksissä ja niitä on muunneltu eri tavoin. Tästä johtuen osa puvuista on kuluneita ja vaati joko huoltoa tai uusintaa. Pukujen huolto tai uusiminen aiheuttaisi kustannuksia. Kustannukset voivat kasvaa isoksi, koska luistelijoiden määrä on suuri ja kankaat sekä ompelupalvelut saattavat maksaa paljon.

Puvustusta on kehitettävä jatkuvasti, sillä puvut eivät kestä käytössä pitkään. Kaikki puvut eivät myöskään sovellu kaikkiin jäänäytöksiin. Seuraava askel puvustuksen kehittämisessä voisi olla materiaalien- ja ompelupalvelun hankinta ja pukujen uusiminen vähäisemmin kustannuksin. Vaatetahtaat, ompelimot tai kangaskaupat, jotka haluavat päästä eroon ylimääräisistä kangaseristä, tilkuista, tarvikkeista ym. voisivat toimia esimerkiksi jäänäytöksen sponsoreina tai yhteistyökumppanina. Edullista tai maksutonta ompelupalvelua voisi hakea, esimerkiksi vaatetusalan opiskelijoilta, ammattikouluista tai innokkailta luistelijoiden huoltajilta.

Kirjallisuutta värien vaikutuksesta ja näkyvyydestä jäällä ei juuri löytynyt, joten näytöksen väriratkaisut pohjautuvat pitkälti omaan henkilökohtaiseen koke-

muksen tietoperustaan ja tuntumaan. Mielestäni, tämän osa-alueen voi tutkia jatkossakin.

Suurin pukusuunnittelun haaste oli suunnitella uudentyyppisiä pukuja niin, että niissä pystyisi vaivattomasti ja turvallisesti luistelemaan ja suorittamaan erilaisia hyppyjä ja piruetteja. Monessa puvuissa onnistuttiin saavuttamaan tämän tavoitteen, mutta monessa myös epäonnistuttiin. Joitakin pukuja olisi voitu toteuttaa toisella tavalla. Esimerkiksi oravan hännät olivat liian painavia ja Pahahaltijattaren viitta kiersi luistelijan kaulan ympäri, kauriin sarvet eivät pysyneet päässä ym. Näihin seikkoihin olisi pitänyt kiinnittää enemmän huomiota pukusuunnittelussa ja toteutuksessa. Olisin voinut perehtyä näihin asioihin huolellisemmin, vaan kiire näkyi lopputuloksessa. Jäänäytöstä esitettiin vain kerran. Jos näytöksiä olisi enemmän kuin yksi, pukuja olisi voitu parantaa. Myös luisteliijoilla ei ollut mahdollisuutta luistella puvuissa tarpeeksi kauan ja tottua pukuihin ennen jäänäytöstä, koska jääaika on rajallinen ja kallis.

Pukujen suunnitteluun epäonnistumiseen on vaikuttanut myös rajallinen aikataulu. Aikataulu on tuonut suurimpia haasteita puvustukseen. Osaa rooliteidosta sain hyvissä ajoin työstettäväksi ja pystyin perehtymään niihin kunnolla. Osasta rooleista sain tietää vasta samana päivänä tai edeltävänä päivänä, kun niitä piti esittää luisteliijoille infotilaisuudessa. Mielestäni näiden rooliasujen suunnittelu jäi vähän keskeneräiseksi ja sitten huomasi, että juuri näiden pukujen valmistuksessa on tullut enemmän ongelmia. Tällaisia tilanteita vaativat puvustajalta äärimmäistä stressisietokykyä ja joustavuutta.

Käsikirjoituksen valmistuttua joitakin yksilöpukuja jouduttiin täydentämään rekvisiitalla ja joitakin pukuja jouduttiin vähän muuttamaan. Tämä seikka aiheutti lisätyötä puvustuksessa, sillä aikataulun mukaan puvustusosio oli jo päätynyt. Selvisimme tästä nopeassa tahdissa hyvällä yhteistyöllä huoltajien kanssa. Huoltajat ymmärsivät tilanteen ja olivat halukkaita parantamaan pukuja.

Pukujen valmistukseen onnistumiseen on pitkälti vaikuttanut luistelijoiden ja heidän huoltajiensa suhtautuminen uudentyyppiseen työskentelytapaan, sillä he toteuttivat puvut valmiiden suunnitelmien pohjalta, eivätkä omien suunnitelmi-

en mukaan. Kuten Kananen (2009) totesi, yhteistyö on oleellinen elementti. Henkilökemiat, luottamuksen puute ja erilaisten ihmisten erilaiset tavoitteet voivat aiheuttaa ongelmia. (Kananen 2009, 9.) Luottamuksen puutetta ja ennakkoluuloja itseäni kohtaan olen aistinnut koko suunnitteluprosessin ja ohjauksen aikana. Tämä pitkälti johtuu siitä, että tämän tapaista muutosta on toteutettu Jyväskylän taitoluistelu-seurassa ensimmäistä kertaa, eivätkä kaikki täysin ymmärtäneet muutoksen tarkoitusta. Osasyynä on se, että minä ns. ”uutena kasvona” seurassa olin toteuttamassa sitä muutosta. Monet eivät tunneneet minua enkä minä heitä, joten tällainen suhtautuminen asiaan oli ihan normaalia ja osasin sitä odottaa.

Harmittavaksi jäi palautekyselyyn vastanneiden määrä. Luulen, että osittain tämä johtuu siitä, että kysely oli toteutettu viikko ennen jäänäytöstä. Tämä ajankohta on seuran melkein kiireisintä aikaa. Tuolloin luistelijoiden huoltajat osallistuvat aktiivisesti jäänäytöksen valmisteluun ja hoitavat erilaisia tehtäviä, kuten perehtyvät talkootyöhön. Myös seuralta välittyvä informaation määrä on niin suuri juuri ennen jäänäytöstä, että palautekysely on voinut jäädä huomaamatta vaikka siitä oli lähetetty muistutukset kaikille. Toisena syynä vähäiseen vastauksien määrään pidän kyselyn toteutusta sähköpostitse. Luultavasti kaikilla ei ollut mahdollisuutta tulostaa lomakkeita kotona. Itse en pystynyt silloin huomioimaan tätä asiaa kovan kiireen takia. Arvioin, että enemmän vastauksia olisi tullut, jos lomakkeet olisi jaettu suoraan huoltajille tulostettuna.

Kaikki positiiviset, negatiiviset ja rakentavat palautteet, jotka tulivat minulle henkilökohtaisesti ja palautekyselyn kautta, yritin ottaa avoimesti vastaan. Ne saivat minua kehittymään ammatillisesti ja auttoivat seuraavan jäänäytöksen suunnittelussa. Seuraavassa jäänäytöksessä 2011 Liisa ihmemaassa huomasin, kuinka nämä ongelmat ovat poistuneet melkein kokonaan. Työskentely erilaisten ihmisten kanssa oli paljon antoisampaa, luotettavampaa, mukavampaa ja helpompaa, koska edellisenä vuonna olin tullut tutuksi monille huoltajille ja luisteliijoille. Mielestäni muutos, johon seurassa pyrittiin, oli onnistunut.

LÄHTEET

Aaltola, J. & Valli, R. 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Metodien valinta ja aineistokeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. I. uud.p. Jyväskylä: PS-kustannus.

Baranova, O. 2009. Päävalmentaja. Jyväskylän taitoluisteluseura.

Contini M. 1967. Muoti kautta aikojen. Helsinki: Sanoma Osakeyhtiö.

Gradova, K.V. & Gutina, E.A. 1987. Teatteripuku. Naisen puku. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Grimm, J. 1999. Grimmin sadut. Ruusunen. Helsinki: Tammi.

Hintsanen P. 2000. Keskiäika. Coloria. Viitattu 18.10.2010.
<http://www.coloria.net/kulttuurit/keskiaika.htm>

Itten, J. 1998. Värit taiteessa. 3p. Helsinki: Kustannus Oy Taide.

Jyväskylän taitoluisteluseura 2010. Ryhmät. Viitattu 21.10.2010.
<http://jytls.sporttisaitti.com/ryhmat/>

Jyväskylän taitoluisteluseura 2010. Seuran esittely. Viitattu 21.10.2010.
http://jytls.sporttisaitti.com/seuran_esittely/

Kananen, J. 2009. Toimintatutkimus yritysten kehittämisessä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kuopion taitoluisteluseura 2010. Ryhmät. Viitattu 21.10.2010.
<http://www.kuls.fi/taito/sivu.php?sivu=ryhmat&listaa=A>

Nikula K. & Helavuori H. 1991. Teatteripuku. Fondi: Teatterimuseon vuosikirja 4. Helsinki: Teatterimuseo.

Nissinen, M. 2010. Puvustaja. Teatteripuvustus, asiantuntijaluento. Tammi-kuu 2010.

Perrault, C. 1976. Prinsessa Ruusunen ja 6 muuta kuuluisaa satua.

Pulkkinen, J. 2010. Jäänäytös vastaava. Jyväskylän taitoluisteluseura.

Pulkkinen, J. 2011. Jäänäytös vastaava. Jyväskylän taitoluisteluseura.

Rihloma, S. 1990. Värit ja valot sisätiloissa. Käytännön väripsykologia. Tampere: Seppo Rihloma.

Show kruunaa kauden. 2009. Taitoluistelu. Suomen taitoluisteluliiton virallinen jäsenlehti 5, 16–17.

Sinivuori, P. & Sinivuori, T. 2000. Esiripusta aplodeihin. Opas harrastajateatteriohjaajille ja ilmaisukasvattajille. Jyväskylä: Atena, 2000.

Skolnikov S.P. 1984. Historialliset päähineet, kampaukset ja korut. Ammattikasvatusthallitus.

Syromjatnikova I. 1989. Kampausten historia. Ammattikasvatusthallitus.

Valinen, P. 2009. Puvut, Pirjo Valinen. Teatterimuseo.

LITTEET

Liite 1. Roolijaot

Ryhmä	Luistelijat	Rooli
Luistelukoulu	Helmet	vesipisarat
	Korallit	vesipisarat
	Simpukat	vesipisarat
Kehitysryhmä	Safiirit	kukat ja mehiläiset
	Rubinit	kukat ja mehiläiset
Kilpurit	Kristallit	perhoset
	Timantit	perhoset
Kilpa C		varikset
Kilpa B		ruusujen köynnökset
Jääjoutsenet	pienet	kyläväki
	isot	torvensoittajat
Jäätaittajat		juhlaväki
Kilpa A +Edustus	metsäneläimet	2 oravaa ja 1 kauris
	hoviväki	2 narria ja 1 hovineito
		3 haltijatarta
		Pahatar
		Varis

		3 lepakkoa
		Pikku Prinssi
		Prinssi
		Kuningas
		Kuningatar
		Prinsessa Ruusunen

Liite 2. Pukuluonnokset

Kukka

Vesipisara

Perhonen

Ruusujen köynnös

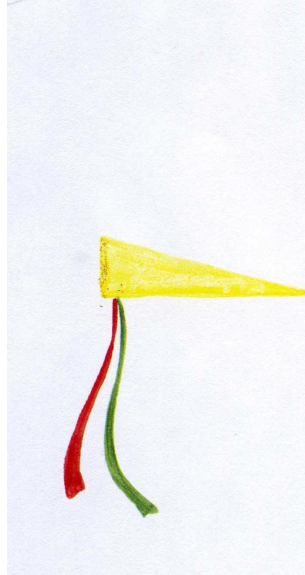
Varikset

Kylän väki

Torvensoittaja ja torvi

Juhlaväki

Haltijatar

Pahahaltijatar

Prinsessa Ruusunen, puku 1

Prinssi

Liite 3. Palautekyselyn lomake.

PALAUTEKYSELY

Hyvät vanhemmat!

Jäänäytös lähestyy ja jäänäytöksen puvut ovat kaikilla jo valmiit. Puvustus on ollut aina merkittävä osio ja suuri haaste jäänäytöksen toteuttamisessa. Tänä vuonna juhlanäytöksen vuoksi olemme poikkeuksellisesti toteuttaneet puvustuksen valmiiden suunnitelmien pohjalta. Sen vuoksi lähestymme teitä kyselyllä, jonka tarkoituksena on saada palautetta tulevien näytösten puvustamista vasten.

Tämän kyselyn tuloksien perusteella voimme kehittää ensi vuoden jäänäytöksen puvustukseen liittyviä asioita ja sen toteutusta. Kyselyyn vastataan anonyymisti, eli omaa nimeä ei tarvitse mainita. Vastaukset palautetaan jäänäytöksen päivänä Minihallissa olevaan laatikkoon tai yhdyshenkilölle, joka kerää ja vie vastaukset palautuslaatikkoon. Kiitämme vastauksista jo etukäteen!

Toivomme että kirjoittaisitte omia mielipiteitä pukuasioista mahdollisimman avoimesti ja vapaasti!

Rastita vaihtoehto:

lapsella yhtenäinen ryhmäpuku lapsella yksilöpuku

Lapsi on luistellut

alle vuoden 1-4 vuotta yli 4 vuotta

1. Mitkä asiat mielestänne onnistuivat jäänäytöspukujen valmistuksessa (ohjaus, organisointi, ym.)?

2. Mihin asioihin puvustuksen toteutuksessa mielestänne tulisi seuraavilla kerroilla kiinnittää enemmän huomiota?

3. Kuinka paljon haluatte käyttää resursseja (aikaa, rahaa, jne.) jatkossa pukuihin?

4. Mitä vaikeuksia kohtasitte pukujen valmistuksessa?

5. Millaisia toiveita teillä on tulevia jäänäytöksiä ajatellen?

Muu haluamasi palaute: